

**Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag
om betalningsöverföringar**

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I propositionen föreslås att det stiftas en lag om betalningsöverföringar. Syftet med propositionen är att i Finland genomföra Europaparlamentets och rådets direktiv 97/5/EG om gränsöverskridande betalningar. Dessutom är syftet med propositionen att komplettera den lagstiftning som gäller rättsverkningarna av betalningsöverföringar. Utgångspunkten är att de lagbestämmelser som direkt baserar sig på direktivet skall tillämpas på alla betalningsöverföringar som görs i Finland samt på sådana gränsöverskridande betalningar mellan Finland och stater som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet vilka uppgår till högst 50 000 euro eller motsvarande belopp samt är utställda i en av samarbetsområdets valutor eller i euro. Bestämmelserna om rättsverkningarna av betalningsöverföringar skall tillämpas utan begränsningar på alla överföringar av betalningar som omfattas av finsk lag.

I enlighet med direktivet är utgångspunkten i lagförslaget den att en betalning är överförd när beloppet av betalningen har krediterats ett konto hos betalningsmottagarens bank eller i den föreslagna lagen avsett annat företag. Huvuddelen av lagens bestämmelser gäller därför rättsförhållandet mellan beställaren och det företag som denne anlitar. Dessutom innehåller den föreslagna lagen bestämmelser om de uppgifter som skall lämnas om betalningsöverföringar, om förhållandet mellan de företag som deltar i överföringen av en betalning samt om rättsförhållandet mellan betalningsmottagaren och det företag som anlitas av denne. De paragrafer som gäller rättsverkningarna av betalningsöverföringar reglerar å ena sidan förhållandet mellan beställaren och dennes

borgenärer samt utomstående och å andra sidan rättsförhållandet mellan beställaren och mottagaren av en betalning.

Beställarens företag skall enligt huvudregeln ansvara gentemot beställaren för att de medel som skall överföras krediteras kontot hos mottagarens företag till fullt belopp inom överenskommen eller i den föreslagna lagen föreskriven tid. Om en betalning inte överförs inom denna tid, är beställarens företag skyldigt att erlagga beställaren gottgörelseränta fram till den dag då medlen krediteras kontot hos mottagarens företag. Om betalningsöverföringen överhuvudtaget inte utförs, skall beställarens företag återbetala beloppet av betalningen till beställaren. Vid gränsöverskridande betalningar mellan stater som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet är återbetalningsskyldigheten dock begränsad till ett belopp av 12 500 euro i enlighet med direktivet. Samma begränsning skall gälla vissa sådana betalningsöverföringar inom Finland som inte görs i finska pengar. Vidare skall företaget betala beställaren gottgörelseränta på hela beloppet av betalningen fram till återbetalningsdagen samt ersätta de kostnader betalningsöverföringen förorsakat.

En betalningsöverföring skall enligt huvudregeln vara bindande för beställarens borgenärer och andra utomstående från den tidpunkt vid vilken mottagarens företag fått uppgifterna om betalningsöverföringen och de medel som skall överföras har krediterats kontot hos mottagarens företag. Efter detta har beställaren inte rätt att återkalla betalningen och skall anses ha uppfyllt sin förpliktelse gentemot mottagaren, om inte något annat föreskrivs någon annanstans eller beställaren och mottagaren kommit överens

om något annat.

Lagen avses träda i kraft den 14 augusti 1999 då tiden för genomförande av direkti-

vet går ut. På betalningsöverföringar som accepterats före lagens ikraftträdande skall tidigare lag tillämpas.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
ALLMÄN MOTIVERING	5
1. Nuläge	5
1.1. Allmänt	5
1.1.1. Inrikesbetalningar	5
1.1.2. Utrikesbetalningar	5
1.2. Lagstiftning och praxis	7
1.2.1. Allmänt	7
1.2.2. Betalningstidpunkten vid betalningsöverföringar	7
1.2.3. Betalningens giltighet i förhållande till tredje män	8
1.2.4. Återkallande av betalningsorder	8
1.2.5. Ansvar för att en överförd betalning kommer fram	8
1.2.6. Lagval	9
1.2.7. Lagen om vissa villkor vid värdepappers- och valutahandel samt betalningssystem	9
1.2.8. Lagen om förhindrande och utredning av penningtvätt	10
1.3. Den internationella utvecklingen och lagstiftningen i utlandet	10
1.3.1. Europaparlamentets och rådets direktiv 97/5/EG	10
1.3.2. Kommissionens meddelande om tillämpningen av EG:s konkurrensbestämmelser vid gränsöverskridande betalningar	13
1.3.3. Direktivet om slutgiltigt avveckling i system för överföring av betalningar och värdepapper	13
1.3.4. UNCITRAL:s modellag för internationella betalningar	13
1.3.5. Lagstiftningen i Förenta Staterna	15
1.3.6. Lagstiftningen i de andra nordiska länderna	16
1.3.7. Lagstiftningen i andra länder	17
1.4. Bedömning av nuläget	17
1.4.1. Genomförande av direktivet i Finland	17
1.4.2. Behovet av annan lagstiftning om betalningsöverföringar	18
2. Propositionens mål och de viktigaste förslagen	18
2.1. Allmänt	18
2.2. Information om betalningsöverföring	19
2.3. Företagens minimiförpliktelser	19
2.4. Betalningsöverföringens rättsverkningar	20
2.5. Reglering av tvister	20
2.6. Lagens tvingande natur	21
2.7. Den föreslagna lagens förhållande till lagen om förhindrande och utredning av penningtvätt	22
3. Propositionens verkningar	22
4. Beredningen av propositionen	22
DETALJMOTIVERING	23
1. Lagförslag	23
1 kap. Allmänna bestämmelser	23
2 kap. Information om betalningsöverföring	28
3 kap. Företagens minimiförpliktelser	31
4 kap. Särskilda bestämmelser	37
5 kap. Ikraftträdande	40

2. Ikraftträdande	40
LAGFÖRSLAG	41
Lag om betalningsöverföringar	41

ALLMÄN MOTIVERING

1. Nuläge

1.1. Allmänt

1.1.1. Inrikesbetalningar

Gireringarna eller kontoöverföringarna, där banken på basis av ett betalningsuppdrag överför beloppet av en betalning till en mottagares bankkonto utgör i Finland huvuddelen av de betalningar bankerna förmedlar. Utöver dessa girobetalningar förmedlas i bankernas betalningssystem uppgifter bland annat om bankkortsbetalningar och direkt-debiteringar.

Separata bank- och postgireringssystem har sammanförts till ett gireringssystem där man använder en enhetlig giroblankett. Vid girering används allmänt ett av mottagaren angivet referensnummer. Vid dessa s.k. referensgireringar kan betalningen i allmänhet identifieras genom elektroniskt avläsning av streckkoden. Den som ger ett betalningsuppdrag kan även specificera betalningen genom att på giroblanketten anteckna t.ex. ett faktura- eller kundnummer eller en annan fritt formad förklaring. Eftersom kontotransaktionerna specificeras i de kontoutdrag bankerna sänder till sina kunder, används särskilda betalningskvitton knappast alls numera. Under år 1998 förmedlade bankerna sammanlagt ca 689.5 miljoner betalningstransaktioner varav ca hälften var girobetalningar. Av girobetalningarna förmedlades 82 procent i maskinspråklig form.

En betalning kan skickas från betalarens bank till mottagarens konto hos vilken bank som helst som är med i girobetalningssystemet. Enligt de allmänna villkoren för förmedling av betalningar som utarbetats inom Bankföreningen i Finland och som varit i kraft sedan den 1 juni 1996 bokförs betalningen på mottagarens konto senast den andra bankdagen efter den dag då betalarens konto debiterades, om betalarens och mottagarens konton finns hos olika banker eller inom olika bankgrupper. Om betalarens och mottagarens konton finns hos samma bank eller inom samma bankgrupp, bokförs betalningen på mottagarens konto senast den

bankdag som följer på debiteringsdagen. Om betalningen utförts som expressöverföring (ilgirering), meddelas mottagaren vid behov genast då dennes bank fått uppgifter om överföringen. Medel som överförts som expressöverföring står genast till betalningsmottagarens förfogande.

I Finland finns inte en särskild avvecklingscentral för betalningar. Inom betalningssystemet utbyter bankerna sinsemellan betalningsuppgifter på bilateral basis. Då det gäller stora betalningar överförs täckningen separat för varje betalning till bruttobelopp i realtid (RTGS, Real-Time Gross Settlement) via Finlands Banks checkkontosystem. För mindre betalningar gör bankerna upp clearingkalkyler och på basis av dessa överförs täckningen dagligen via Finlands Banks checkkontosystem. Finlands Banks checkkontosystem är eurobaserat sedan början av år 1999 då den ekonomiska och monetära unionens tredje fas inleddes. Bankerna erbjuder dock sina kunder parallellt tjänster både till mark- och eurobelopp ända till slutet av den tredje fasen.

Uppgifterna om expressöverföringar och checkbetalningar mellan bankerna förmedlas mellan bankerna i realtid via realtidstransaktionsnätet (POPS-systemet). Sättet att överföra täckning för betalningarna bestäms på basis av betalningens storlek. Om betalningen är större än den RTGS-gräns bankerna kommit överens om bilateralt, överförs täckningen till bruttobelopp via Finlands Banks checkkontosystem. Betalningar som underskrider RTGS-gränsen nettas bilateralt mellan bankerna. När den bilateralt överenskomna nettoskuldlimiten uppnåtts överför bankerna täckning via Finlands Banks checkkontosystem. Dagen avslutas med att täckning överförs varvid den bilaterala skulden nollställs.

1.1.2. Utrikesbetalningar

För internationella kontoöverföringar används i Finland beteckningen betalningsuppdrag. I de av bankerna använda allmänna villkoren för betalningar till utlandet definieras ett betalningsuppdrag som en på betalarens uppdrag baserad ovillkorlig order att

kreditera betalningsmottagaren det belopp ordern utvisar eller att överlåta ordern till en annan bank för verkställande. I förmedlingen av en betalning kan flera banker delta. Ett betalningsuppdrag kan ges skriftligt eller elektroniskt.

Utöver de kontoöverföringar som sköts på basis av betalningsuppdrag kan man i det internationella banksystemet göra utrikesbetalningar med hjälp av remburs, inkasso och utländska checker. Vid remburs och inkasso får betalaren mot erläggande av betalning de dokument som hänför sig till betalningen. Vid betalning på basis av ett betalningsuppdrag överförs inte de dokument som eventuellt hänför sig till betalningen till betalaren genom förmedling av banken.

År 1998 förmedlade bankerna från Finland till utlandet ca 611 000 betalningar av belopp över 50 000 mk, vilkas sammanlagda värde var ca 800 miljarder mk. Av dessa förmedlades till EU-länderna ca 446 000 betalningar, vilkas sammanlagda värde var ca 665 miljarder mk. Antalet till EU-länderna förmedlade betalningar som understeg 50 000 euro var uppskattningsvis 350 000 stycken och deras sammanlagda värde ca 41 miljarder mk. Utöver detta förmedlade bankerna till EU-länderna ca två miljoner betalningar vilkas belopp var mindre än 50 000 mk.

De internationella betalningsuppdragen utförs huvudsakligen genom det s.k. korrespondentbanksystemet som baserar sig på bankernas bilaterala avtal. En korrespondentbank är den avsändande bankens samarbetsbank med vilken banken överenskommit om skötseln av uppdrag där det ingår ansvarsförbindelser. Även de dotterbanker och filialkontor som bankerna etablerat utomlands kan användas för att förmedla betalningar till en betalningsmottagare. För närvarande har de finländska bankerna sammanlagt 10 dotterbanker och filialkontor i utlandet.

Transaktions- och täckningsuppgifter som gäller betalningsuppdrag förmedlas i allmänhet till korrespondentbanken via SWIFT-nätet (Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunication). Som reservsystem används telex. De största finska bankerna deltar med sina korrespondentbanker i SWIFT:s nettnings tjänst genom vilken de nettar betalningarna i sina valutatransaktioner bilateralt med sin korrespondentbank. En finsk bank har vanligen ett konto hos sin korrespondentbank för respektive valuta (no-

strokonto) och detta konto kan korrespondentbanken debitera i enlighet med de betalningsuppdrag den får. På motsvarande sätt har en utländsk bank ett mark- eller eurokonto (lorokonto) hos sin finska korrespondentbank som denna bank kan debitera för de betalningar den tar emot. I allmänhet är bankerna reciprokt varandras korrespondentbanker.

Om en bank inte har ett konto hos sin korrespondentbank, skickas uppgifterna om betalningsuppdraget och täckningen för den separat till korrespondentbanken (interbank payments). Uppgifterna om betalningsuppdraget skickas direkt till korrespondentbanken, medan täckningen skickas till en korrespondentbank där betalarens bank har ett konto och som har kontoförbindelse med betalningsmottagarens bank.

Enligt bankernas allmänna villkor för betalningar från utlandet ansvarar betalningsmottagarens bank för att betalningsmottagarens konto krediteras senast den tredje bankdagen efter den utländska valuteringsdagen. Den utländska valuteringsdagen är enligt definitionen i villkoren den dag då betalningsmottagarens bank får rätten att bestämma över det överförda beloppet. Enligt de allmänna villkoren för betalningar till utlandet ansvarar den avsändande banken för att betalningen överförs inom tre bankdagar från att uppdraget mottagits. Den avsändande banken ansvarar även för att betalningsuppdraget verkställs i enlighet med det uppdrag banken fått och att betalningen mottagits av den korrespondentbank banken valt ut. Den avsändande banken ansvarar dock inte för de åtgärder korrespondentbanken eller betalningsmottagarens bank vidtar eller för dessa bankers solvens.

Finlands Banks checkkontosystem är en del av TARGET-systemet (Trans-European Automated Real-time Gross Settlement Express Transfer). I TARGET förenas EU:s 15 nationella RTGS-system och Europeiska centralbankens betalningsmekanism till ett RTGS-system som omfattar hela EU. Systemet har utvecklats primärt för att användas för penningpolitiska transaktioner och de transaktioner som verkställs i euro inom gemenskapens penningmarknadshandel. Genom det kan man emellertid också förmedla andra betalningar i euro. Via TARGET kan man förmedla betalningar i euro till nästan alla kreditinstitut som är verksamma inom EU-området.

I TARGET skickar betalarens bank betalningsuppdraget till sin egen nationella centralbank. Centralbanken skickar betalningen vidare via systemet till mottagarbankens centralbank som erlägger betalningen till mottagarbanken. Det tar i normala fall bara några minuter att överföra betalningen från betalarbankens konto hos sin centralbank till mottagarbankens konto hos denna banks centralbank.

Riskfriheten i systemet baserar sig på att alla betalningar utförs med centralbanks-pengar. Betalningarna i systemet är oåterkalleliga efter att betalningen debiterats det konto betalarens bank har hos centralbanken eller en täckningsreservering som svarar mot betalningen gjorts på kontot. Mottagarbankens konto krediteras inte förrän betalningen är oåterkallelig.

Betalningar i euro kan förmedlas mellan länderna också via EBA-Clearing (Euro Banking Association). I detta system deltar för närvarande ca 70 banker. Nettotäckningen för de betalningar som förmedlats via systemet erläggs i slutet av dagen. De banker som har en nettoskuld överför täckning via TARGET till ett centraliserat täckningsöverföringskonto som EBA-Clearing har hos Europeiska centralbanken. Efter detta överförs täckning till de banker som har en nettofordran.

1.2. Lagstiftning och praxis

1.2.1. Allmänt

Med undantag för några bestämmelser om betalningstidpunkten finns det inte i Finland någon lagstiftning som uttryckligen gäller överföring av betalningar. På kontoöverföringsuppdrag kan man tillämpa de allmänna bestämmelserna om syssломän eller ombudsmän i 18 kap. handelsbalken och bestämmelserna om fullmakt i rättshandlingslagen (1929/228). I skuldebrevslagen (622/1947) ingår allmänna bestämmelser om gälds-förhållanden. Dessa gäller uttryckligen gälds-förhållanden för vilka ett skuldebrev utfärdats. Skuldebrevslagens verkningar utsträcker sig emellertid avsevärt längre än vad dess egentliga tillämpningsområde skulle förutsätta. I praktiken tillämpas lagen på alla gälds-förhållanden och den anses ge uttryck åt allmänt omfattande principer inom obligationsrätten.

I rättspraxis har man avgjort vissa enstaka

problem som ansluter sig till girobetalningar. Dessa har gällt bland annat den tidpunkt då en betalning har blivit bindande gentemot betalarens borgenärer, återkallande av kontoöverföringsuppdrag och bankens ansvar för fel i förmedlingen av betalningar.

Vid förmedlingen av betalningar tillämpas bankernas allmänna villkor om förmedling av inrikesbetalningar och betalningar till och från utlandet. De allmänna villkoren kan bli en del av ett uppdragsavtal i enlighet med de allmänna principerna om standardavtalsvillkors bindande verkan.

Enligt 84 § 1 mom. kreditinstitutslagen (1607/1993) övervakar finansinspektionen bland annat kreditinstitutens användning av avtalsvillkor. I konsumentskyddshänseende övervakas användningen av avtalsvillkor också av konsumentombudsmannen. Enligt nämnda paragrafs 2 mom. skall finansinspektionen och konsumentombudsmannen samarbeta på ett ändamålsenligt sätt.

1.2.2. *Betalningstidpunkten vid betalningsöverföringar*

Om platsen för betalning inte är bestämd, skall betalningen enligt 3 § 1 mom. skuldebrevslagen erläggas i borgenärens bostad eller affärslokal. Borgenären har enligt 2 mom. rätt att anvisa en annan betalningsort om detta inte medför väsentlig olägenhet eller kostnad för gäldenären. Enligt 48 § 1 mom. köplagen (355/1987) skall betalning enligt huvudregeln likaså ske hos säljaren. Även enligt artikel 57 i konventionen angående avtal om internationella köp av varor (FördrS 50/1988), skall köparen enligt huvudregeln betala priset till säljaren på säljarens affärsställe om han inte är förpliktad att betala den på någon annan bestämd plats. Den av bestämmelserna framgående principen om att gäldenären är skyldig att överräcka prestationsobjektet till borgenären är dispositiv. Parterna kan sinsemellan komma överens om betalningstidpunkten på det sätt de önskar.

I många speciallagar finns tvingande bestämmelser till fördel för betalaren om när en kontoöverföring skall anses fullgjord. Om gäldenären erlägger betalningen i enlighet med bestämmelserna senast på förfalldagen, anses betalningen fullgjord inom rätt tid. Betalaren befrias från dröjsmålspåföljder även om borgenären inte ännu på förfalldagen får tillgång till de medel som girerats.

Ordalydelsen i bestämmelserna är inte helt enhetlig. Enligt t.ex. 8 § 2 mom. jordlegolagen (258/1966) anses betalningen bland annat ha ägt rum den dag då bankgiroordern inlämnades till penninginrättningen. Enligt 35 § 1 mom. lagen om hyra av bostadslägenhet (481/1995) anses betalningen bland annat ha skett den dag som banken antecknat som betalningsdag på betalarens kvitto. Enligt 1 mom. i den år 1986 ändrade 33 § i 4 kap. utsökningslagen (37/1895) anses betalning till utmätningsmannen verkställd bland annat den dag då den erlagts till penninginrättning eller gireringen har debiterats betalarens konto. Enligt 44 § försäkringsavtalslagen (543/1994) anses en premie ha blivit betald bland annat den dag då den inbetalades till penninginrättningen eller då gireringen debiterades inbetalarens konto. Enligt 5 kap. 24 § 3 mom., 8 kap. 25 § 3 mom. och 9 kap. 25 § 4 mom. konsumentskyddslagen (38/1978) anses betalningen, vid bedömningen av borgenärens rätt till dröjsmålsränta, skadestånd och hävande av avtal, ha skett den dag då banken har godkänt ett betalningsuppdrag som gäldenären givit på ett behörigt sätt.

1.2.3. Betalningens giltighet i förhållande till tredje män

I rättspraxis har man allmänt ansett att en betalning som skett genom girering har fullgjorts och är bindande för betalarens borgenärer då betalningen bokförts på betalningsmottagarens konto och förfoganderätten över det penningbelopp som är föremål för gireringen övergått från betalaren till mottagaren (t.ex. HD 1989:17 och 1989:145).

I kreditinstitutslagen infördes år 1997 ett nytt 6 a kapitel. Enligt lagens 65 j § 1 mom. ersätts av insättningsgarantifondens medel, utöver en deponents depositionsbanksfordringar på konton, även sådana fordringar som är föremål för betalningsförmedling och ännu inte bokförts på ett konto.

1.2.4. Återkallande av betalningsorder

Enligt en allmän princip inom obligationsrätten har uppdragsgivaren rätt att återkalla sitt uppdrag så länge uppdraget inte utförts. Uppdragsgivaren kan emellertid bli tvungen att ersätta uppdragshavaren för den skada återkallelsen eventuellt förorsakat. Om uppdragshavaren använder sig av medhjälpare

för att utföra uppdraget, måste han förmedla återkallelsen vidare till medhjälparna. Uppdragsgivaren och uppdragshavaren kan sinsemellan komma överens om en begränsning av rätten att återkalla uppdraget.

I rättspraxis (t.ex. HD 1989:17 och 1994:37) har ansetts att en betalare inte längre kan återkalla ett betalningsuppdrag efter den tidpunkt då förfoganderätten över de girerade medlen övergått från betalaren till betalningsmottagaren. Den avgörande tidpunkten har ansetts vara bokförandet av de girerade medlen på mottagarens konto.

Enligt de allmänna villkoren för betalningar till utlandet som utarbetats av bankerna är ett betalningsuppdrag ovillkorligt och oåterkalleligt. Enligt de allmänna villkoren för betalningar från utlandet kan betalaren inte återkalla ett uppdrag denne gett banken eller ändra det efter att banken debiterat betalarens konto eller överlämnat ett kvitto på att betalningen erlagts. Också enligt Finansinspektionens anvisningar av den 14 januari 1994 (Dnr 4/11/94) som gäller återkallande av betalningar från kunders konton kan en betalning återkallas bara så länge betalarens konto inte har debiterats. Enligt tidigare anvisningar av den 15 januari 1991 (Dnr 1/114/1991) kunde ett betalningsuppdrag återkallas ända till den tidpunkt då mottagarens konto krediterats.

1.2.5. Ansvar för att en överförd betalning kommer fram

Enligt en allmän princip inom obligationsrätten ansvarar uppdragshavaren gentemot uppdragsgivaren för att den uppgift som åtagits utförs enligt uppdrag. Uppdragshavaren ansvarar även för sina medhjälparens verksamhet.

I rättspraxis (HD 1992:3 och 1994:80) har man ansett att banken inte befrias från ansvar för att en betalning kommer fram bara för att den som gett betalningsuppdraget lämnat felaktiga uppgifter om mottagarens bankkontonummer. I bägge de nämnda fallen hade mottagarens namn antecknats rätt i betalningsuppdraget. I motiveringarna till avgörandena konstateras bland annat att det på grund av det stora antalet uppdrag som handläggs inte är möjligt att undvika fel och oriktigheter i de uppgifter kunderna ger. Av denna anledning är det nödvändigt för kunderna att systemet oberoende av eventuella fel och oriktigheter i kontouppgifterna ge-

nom sina kontrollfunktioner kan förhindra att betalningarna styrs till fel konton.

Enligt bankernas allmänna villkor för inrikesbetalningar förmedlas en betalning till mottagaren i första hand på basis av kontonumret. Banken ansvarar inte för att betalningen på grund av de felaktiga uppgifter som betalaren gett förmedlas till fel person. Banken ansvarar inte heller för indirekta skador som förorsakas betalaren vid förmedlingen av betalningar.

Inte heller enligt bankernas allmänna villkor för betalningar till utlandet ansvarar den avsändande banken för att betalningen på basis av felaktiga uppgifter givna av betalaren förmedlas till fel person. Den avsändande banken ansvarar inte för vad korrespondentbanken eller betalningsmottagarens bank gör och inte för deras solvens. Den avsändande banken ansvarar för att betalningen avsänds i enlighet med uppdraget och att betalningen mottagits av den korrespondentbank som banken valt ut. Den avsändande banken är enligt villkoren skyldig att ersätta betalaren enbart för den skada som förorsakats av bankens försummelse vid avsändande av betalningen. Den avsändande banken ersätter då betalaren bara för den ränte- och kursförlust som förorsakats samt de nödvändiga utgifter och skäliga kostnader som förorsakats betalaren vid utredningen av skadan samt återbetalar de serviceavgifter den debiterat. Motsvarande begränsningar ingår även i de allmänna villkoren för betalningar från utlandet.

1.2.6. Lagval

Rom-konventionen angående den lag som skall tillämpas på avtalsförpliktelser trädde i kraft i Finland den 1 april 1999. Om parterna inte avtalat om tillämplig lag, är huvudregeln enligt konventionen den att man tillämpar lagen i den stat som avtalet har största anknytning till. Om ett avtal ingåtts inom näringsverksamheten, antas avtalet ha största anknytning till den stat där den part som svarar för den för avtalet karaktäristiska prestationen har sin huvudsakliga verksamhet. Om enligt avtalet ett annat verksamhetsställe (kontor) än huvudverksamhetsstället (huvudkontoret) ansvarar för prestationen, anses avtalet ha anknytning till den stat där detta verksamhetsställe finns. Då det gäller konsumenter tillämpas emellertid i allmänhet lagen i den stat där konsumenten har sin

hemort.

Enligt bestämmelserna i konventionen tillämpas t.ex. på ett avtal om ett betalningsuppdrag mellan en betalare och betalarens bank lagen i den stat där den bank som ansvarar för avtalets karaktäristiska prestation, dvs. betalningen, har sitt kontor.

1.2.7. Lagen om vissa villkor vid värdepappers- och valutahandel samt betalningssystem

Namnet på och tillämpningsområdet för lagen om vissa villkor vid värdepappers- och valutahandel (588/1997) utvidgades med en lag som trädde i kraft i början av år 1999 till att omfatta även betalningar som görs i en centralbanks och en clearingorganisations betalningssystem. Syftet med ändringen är att säkerställa att en avtalsparts konkurs- eller insolvensförfarande inte förorsakar störningar i betalningssystemen. Tillämpningen av lagen påverkas inte av om avvecklingen i betalningssystemet baserar sig på nettning av betalningsförpliktelser eller om betalningarna mellan parterna sker till fullt belopp.

En betalningsförpliktelse kan enligt lagen nettas eller clearas på annat sätt i betalningssystemet trots att ett insolvensförfarande inletts mot en part om förpliktelsen har uppkommit innan insolvensförfarandet inleddes. Även en betalningsförpliktelse som uppkommit senare får nettas eller clearas på annat sätt om den enligt betalningssystemets regler har anmälts för clearing innan clearingorganisationen fått kännedom om att ett insolvensförfarande inletts. En betalningsförpliktelse anses vid tillämpning av lagen ha uppkommit då parten enligt betalningssystemets regler inte har rätt att ensidigt återkalla ett uppdrag som gäller betalningsförpliktelsen.

Lagen tillämpas inte på insolvensförfaranden som inleds mot kunder till en part i betalningssystemet, t.ex. mot sändaren av en betalning. En betalningssändares konkursbo kan t.ex. kräva att betalningen återgår från betalningsmottagaren på någon återvinningsgrund. Lagen påverkar inte heller betalningssändarens eventuella rätt att kräva att prestationen återgår från betalningsmottagaren. Sändaren av en betalning kan t.ex. åberopa att betalningen tillställts fel person eller ett fel i den rättshandling som betalningen grundar sig på. Ett yrkande om återgång av en betalning kan dock inte framställas mot part i det betalningssystem som förmedlat betal-

ningen utan enbart mot den slutliga betalningsmottagaren.

1.2.8. Lagen om förhindrande och utredning av penningtvätt

Rådets direktiv om att förhindra att det finansiella systemet används för tvättning av pengar 91/308/EEG har i Finland genomförts med lagen om förhindrande och utredning av penningtvätt (68/1998). Syftet med lagen är att förhindra penningtvätt, att bidra till att penningtvätt avslöjas och utreds samt att effektivisera spårandet och återtagandet av vinningen av brottet. Med penningtvätt avses i lagen den verksamhet som avses i 32 kap. 1 § 2 mom. strafflagen (39/1889).

Bland annat bankerna är enligt lagen anmälningsskyldiga. Den som är anmälningsskyldig skall konstatera en kunds identitet när det finns skäl att betvivla att medel eller annan egendom som används vid en affärstransaktion har ett lagligt ursprung. Den som är anmälningsskyldig skall konstatera sina regelbundna kunders identitet. Samma krav gäller också andra än regelbundna kunder när omfattningen av en enskild affärstransaktion eller av sinsemellan sammanhängande transaktioner sammanlagt uppgår till ett belopp som är större än 15 000 euro eller motsvarande belopp i mark. Om det är sannolikt att kunden handlar för någon annans räkning, skall identifieringen med till buds stående medel utsträckas till denne. Den som bryter mot skyldigheten att identifiera kunder skall dömas till böter eller fängelse i högst sex månader om inte strängare straff för gärningen bestäms på något annat ställe i lag. Den anmälningsskyldige skall med vederbörlig omsorg reda ut grunderna för och syftet med att dess tjänster anlitas, om denne observerar att de avviker från det sedvanliga eller inte har något uppenbart ekonomiskt syfte eller inte är förenliga med kundens ekonomiska situation och affärstransaktioner. Enligt 95 § kreditinstitutslagen skall ett kreditinstitut känna till arten av kundens affärsverksamhet och grunderna för att denne använder kreditinstitutets tjänster.

Om den anmälningsskyldige har anledning att betvivla att medel eller övrig egendom som används vid en affärstransaktion har lagligt ursprung, skall den ofördröjligen anmäla saken för centralkriminalpolisens central för utredning av penningtvätt. Den anmälningsskyldige skall vidare avbryta affär-

stransaktionen för tilläggsutredningar eller vägra utföra den. Den anmälningsskyldige kan även utföra affärstransaktionen om en vägran att utföra den eller ett inställande av den sannolikt skulle göra det svårare att utreda vem som drar nytta av affärstransaktionen. Utredningscentralen kan vid behov förordna att man under högst fem vardagar skall avstå från att utföra den anmälda affärstransaktionen.

Den anmälningsskyldige är skyldig att ersätta den ekonomiska skada som förorsakats kunden när en affärstransaktion utretts, anmälan har gjorts om en tvivelaktig affärstransaktion, en affärstransaktion har avbrutits eller någon vägrat utföra transaktionen, om den anmälningsskyldige inte har iakttagit sådan omsorgsfullhet som skäligen kan krävas av denne med beaktande av förhållandena.

1.3. Den internationella utvecklingen och lagstiftningen i utlandet

1.3.1. Europaparlamentets och rådets direktiv 97/5/EG

Allmänt

Europaparlamentet och rådet har den 27 januari 1997 antagit direktiv 97/5/EG om gränsöverskridande betalningar, nedan direktivet. Direktivet är ett s.k. harmoniseringsdirektiv. Dess syfte är att förbättra möjligheterna för privatpersoner och företag, särskilt små och medelstora företag, att göra gränsöverskridande betalningar. Det ursprungliga förslaget hade samband med kommissionens meddelande till Europaparlamentet, rådet, Europeiska monetära institutet och Ekonomiska och sociala kommittén om öppenhet, effektivitet och stabilitet vid överföring av medel inom Europeiska unionen KOM(94) 436.

I punkt 8 i direktivets ingress konstateras att direktivet inte begränsar tillämpningen av bestämmelserna i rådets direktiv 91/308/EEG om att förhindra att det finansiella systemet används för penningtvätt. Samma utgångspunkt framgår också av artikel 9 i direktivet som gäller force majeure.

Tillämpningsområde

I ingressen till direktivet framhålls att det är viktigt att privatpersoner samt små och medelstora företag kan göra betalningar

snabbt, säkert och till låga kostnader från en del av gemenskapen till en annan. Med hänvisning till detta har direktivets tillämpningsområde begränsats till betalningar vilkas belopp inte överstiger 50 000 euro och är utställda i medlemsstaternas valutor eller euro. Direktivet tillämpas enbart på betalningar som utförs mellan de stater som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES-stater). Det gäller inte betalningar som utförs på uppdrag av kreditinstitut, finansinstitut eller andra institut som förmedlar internationella betalningar. Den som utför betalningen förutsätts vara ett kreditinstitut eller annat institut vars affärsverksamhet är att utöva betalningsförmedling mellan EES-staterna.

Informationsskyldighet

I direktivet fastställs minikrav för de uppgifter som skall ges om gränsöverskridande betalningar. Artikel 3 i direktivet gäller den förhandsinformation som skall ställas innan ett betalningsuppdrag tas emot. I artikel 4 finns bestämmelser om den information som skall ställas efter att en betalning utförts. Informationen skall ges i skriftlig eller eventuellt elektronisk form och skall vara lättförståelig.

Det företag som erbjuder förmedlingstjänst skall ställa till sina faktiska och potentiella kunders förfogande uppgifter om åtminstone följande:

- hur lång tid det tar till dess att kontot hos det företag betalningsmottagaren anlitar krediteras,
- hur lång tid det tar till dess att de medel som krediterats kontot hos det företag betalningsmottagaren anlitar överförs till betalningsmottagarens konto,
- beräkningsgrunderna för de kostnader och avgifter kunden skall betala,
- valuteringsdag (debiterings- eller krediteringsdatum) om sådan tillämpas,
- vilka möjligheter kunden har att göra reklamationer och anföra besvär och hur dessa kan utnyttjas, samt
- växlingskurser vid eventuell valutaväxling.

Efter att en betalning förmedlats eller mottagits skall företaget, om inte kunden uttryckligen avstått från sin rätt till detta, ge kunden uppgifter om åtminstone följande:

- uppgifter som gör det möjligt för kunden att identifiera betalningen,

- det ursprungliga beloppet av betalningen,
- valuteringsdag (debiterings- eller krediteringsdatum) om sådan tillämpas, samt
- växlingskurser vid eventuell valutaväxling.

Tidsfrister och räntegottgörelse vid dröjsmål med betalningen

Beställaren av en betalning kan ge ett företag ett specificerat uppdrag. Om företaget inte vill avböja ett avtalsförhållande med en kund, skall företaget enligt artikel 5 på kundens begäran förbinda sig att utföra betalningen inom den tid och till de kostnader och avgifter det anger.

Om det företag som beställaren av betalningen anlitat inte respekterar den tid som överenskommits med beställaren för att utföra betalningen, skall företaget enligt artikel 6 betala ersättning till beställaren. Om någon bestämd tid inte överenskommits, skall ersättning betalas om beloppet av betalningsöverföringen inte krediterats kontot hos det företag betalningsmottagaren anlitat senast under den femte bankdagen efter acceptdatumet för betalningsordern.

Ersättningen för dröjsmålet utgörs av en ränta som beräknats enligt referensräntesatsen på hela det överförda beloppet. Med referensräntesats avses enligt artikel 2 punkt k i direktivet en representativ räntesats som används vid beräkning av ersättning och som fastställs enligt de regler som gäller i den medlemsstat där det företag som skall betala ersättning till kunden är beläget. Skyldighet att betala ränta inträder från slutet av den sista dagen av den tid som överenskommits för att utföra betalningen eller, om någon bestämd tid inte slagits fast, från slutet av den femte bankdagen efter acceptdatumet för betalningsordern. Ränta skall betalas ända tills medlen krediterats kontot hos det företag som betalningsmottagaren anlitat.

Det företag som betalningsmottagaren anlitat skall ställa de överförda medlen till betalningsmottagarens disposition inom överenskommen tid. Om någon bestämd tid för detta inte slagits fast, skall medlen krediteras mottagarens konto den bankdag som följer på den dag då medlen krediterades kontot hos det företag som mottagaren anlitat. Om detta försummas, skall det företag som mottagaren anlitat betala mottagaren en ränta som räknas enligt referensräntesatsen på hela beloppet av betalningsordern från slutet av

den sista dagen av den överenskomna tiden till den dag då medlen krediteras mottagarens konto.

Om det företag som beställaren av betalningsordern respektive betalningsmottagaren anlitat kan påvisa att dröjsmålet förorsakats av beställaren respektive mottagaren, är företaget inte skyldigt att betala ersättning.

Betalning till fullt belopp

De företag som deltar i överföringen av betalningen är enligt artikel 7 i direktivet skyldiga att genomföra betalningen till dess fulla belopp, om inte beställaren har specificerat att mottagaren helt eller delvis skall stå för omkostnaderna för betalningen. Det företag som mottagaren anlitat kan fakturera mottagaren för de kostnader förvaltningen av kontot förorsakar, men företaget kan inte använda denna fakturering i syfte att kringgå skyldigheten att erlægga betalningen till fullt belopp.

Om betalningen inte har krediterats betalningsmottagaren till fullt belopp, skall det företag som beställaren av betalningen anlitat erlægga det avdragna beloppet till mottagaren utom när beställaren begär att beloppet skall krediteras honom själv. Om det företag som förmedlat betalningen har dragit av kostnader för betalningen, är företaget skyldigt att erlægga det avdragna beloppet till det företag som beställaren av betalningen anlitat eller på detta företags begäran till mottagaren av betalningen.

Återbetalningsskyldighet

Om det överförda beloppet inte krediterats kontot hos det företag som mottagaren anlitat, skall det företag som beställaren av betalningen anlitat enligt artikel 8 i direktivet erlægga beställaren beloppet av betalningen upp till högst 12 500 euro. Dessutom skall beställarens företag ersätta beställaren för de kostnader beställaren haft för betalningen och en ränta som beräknas enligt referensräntesatsen på hela beloppet av betalningen för perioden mellan den dag då betalningsuppdraget gavs och krediteringsdatumet. Medlen skall göras tillgängliga för beställaren inom 14 dagar från att beställaren framställde denna begäran. Begäran kan framställas då den tid som föreskrivits för genomförande av betalningen löp ut. Om emellertid det förmedlande företag som an-

litats av mottagarens företag försummat att genomföra betalningen, är mottagarens företag skyldigt att ställa beloppet av betalningen upp till 12 500 euro till mottagarens förfogande.

Om betalningsöverföringen inte genomförts på grund av att beställaren av betalningen lämnat felaktiga eller bristfälliga instruktioner till det företag som fått i uppdrag att överföra betalningen, skall de företag som medverkar i transaktionen bemöda sig om att i mån av möjlighet betala tillbaka det överförda beloppet till beställarens företag och detta företag är i sin tur skyldigt att återbetala det till beställaren. Samma princip skall tillämpas då försummelsen att utföra betalningsuppdraget berott på det förmedlande företag beställaren av betalningen uttryckligen valt ut. Företagen är i dessa fall inte skyldiga att kreditera beställaren varken för kostnader eller upplupna räntor och de kan avdra de kostnader återbetalningen förorsakat dem själva.

Force majeure

Företagen befrias enligt artikel 9 från de skyldigheter bestämmelserna i direktivet ålägger dem om de kan åberopa force majeure. Definitionen på force majeure är densamma som i rådets direktiv 90/314/EEG om charterturism.

Reglering av tvister

Medlemsstaterna skall enligt artikel 10 se till att det finns lämpliga och effektiva förfaranden att göra reklamationer och anföra besvär till förfogande för beställaren och mottagaren av en betalning.

Ansvarsfördelningen mellan företagen

Det slutliga ansvaret för att en betalning fördröjs eller helt försummas bärs av det företag som förorsakat dröjsmålet eller försummat betalningen. Beställarens företag har rätt till ersättning av det förmedlande företag som det anlitat, vilket i sin tur kan vända sig till det förmedlande företag detta företag anlitat.

Genomförande

Medlemsstaterna skall sätta i kraft de lagar, förordningar och administrativa bestäm-

melser som ett genomförande av direktivet förutsätter senast den 14 augusti 1999.

1.3.2. Kommissionens meddelande om tillämpningen av EG:s konkurrensbestämmelser vid gränsöverskridande betalningar

Kommissionen har gett ett meddelande om tillämpningen av EG:s konkurrensbestämmelser vid genomförande av gränsöverskridande betalningar (95/C 251/03). Syftet med meddelandet är att tillkännage marknadsaktörerna kommissionens inställning till frågor gällande konkurrens.

Kommissionen ställer sig i sitt meddelande positiv till sådana arrangemang mellan bankerna som skapar ett bättre utbud av system för överföring av betalningar över gränserna och uppfyller kraven i direktivet. Dessa arrangemang skall emellertid stå i samklang med artiklarna 85 och 86 i EG-fördraget. Syftet med meddelandet är att utreda vilka de samarbetsformer är som baserar sig på icke-önskvärda hemliga avtal. Genom detta försöker man även utreda var gränsen går mellan behövligt samarbete och eventuell konkurrens.

1.3.3. Direktivet om slutgiltig avveckling i system för överföring av betalningar och värdepapper

Det primära syftet med Europaparlamentets och rådets direktiv 98/26/EG om slutgiltig avveckling i system för överföring av betalningar och värdepapper är att trygga funktionsdugligheten av betalningssystem och system för avveckling av värdepapper i situationer då insolvensförfarande inletts mot part i systemet.

Överföringsorder och nettingen av dem kan enligt direktivet lagligen verkställas och är bindande gentemot tredje man också i det fall att ett insolvensförfarande inletts mot part i systemet om överföringsordern förts in i systemet innan insolvensförfarandet inletts eller den under vissa förutsättningar verkställts under den dag då insolvensförfarandet inleddes.

Överföringsorder och nettingen av dem kan lagligen verkställas och är bindande gentemot tredje man. Part i systemet eller tredje man kan inte återkalla ett överföringsuppdrag efter en i systemets regler an-

given tidpunkt. Med direktivet hindrar man inte part i systemet eller tredje man från att använda sin rätt enligt det rättsförhållande som överföringsuppdraget grundar sig på att återfå beloppet av den betalning som är föremål för överföringsuppdraget från den slutliga betalningsmottagaren. Detta får dock inte leda till en hävning av nettingen eller ett återkallande av överföringsuppdraget inom systemet.

Vidare innehåller direktivet bland annat bestämmelser om beständigheten och verkställbarheten av de säkerheter som ställts i samband med att part gått med i systemet.

1.3.4. UNCITRAL:s modellag för internationella betalningar

Allmänt

En modellag för internationella betalningsöverföringar (Model Law on International Credit Transfers) som utarbetats av Förrenta nationernas kommission för internationell handelsrätt (United Nations Commission on International Trade Law, UNCITRAL) antogs i maj 1982. I modellagen ingår bestämmelser om förhållandet mellan betalaren och de banker som deltar i genomförandet av en betalningsöverföring och bankernas inbördes förhållanden. Vidare ingår i lagen bestämmelser om förhållandet mellan betalaren och betalningsmottagaren.

Enligt artikel 1 gäller modellagen sådana internationella betalningsöverföringar där en av betalaren anlitad bank eller annan sammanslutning som överför betalningar och någon av de andra banker eller motsvarande sammanslutningar som deltar i genomförandet av en betalningsöverföring är belägna i olika stater. Modellagen har utarbetats primärt med tanke på betalningar inom handeln, men konsumentbetalningar har inte lämnats utanför dess tillämpningsområde. Enligt artikel 4 är modellagens bestämmelser dispositiva om inte någon bestämmelse uttryckligen angetts vara tvingande. I lagen ingår bara ett fåtal tvingande bestämmelser.

Syftet med modellagen är att harmonisera medlemsstaternas nationella lagstiftning. Då direktivet utarbetades beaktade man modellagens bestämmelser, men en fullständig enhetlighet har inte eftersträvat. Det är inte sannolikt att någon medlemsstat tar in modellagen som sådan i sin lagstiftning.

Tidpunkten för genomförande av en betalningsöverföring

Enligt artikel 19 i modellagen är en betalningsöverföring genomförd (completed) vid den tidpunkt då den bank som betalningsmottagaren anlitat har accepterat betalningsordern. Betalningsöverföringen är enligt artikeln genomförd även då en bank som deltagit i betalningsöverföringen gjort ett avdrag för kostnader eller arvoden från beloppet av den överförda betalningen. I sådana fall har betalningsmottagaren rätt att i enlighet med den lag som tillämpas på det rättsförhållande som överföringen grundar sig på kräva skillnaden mellan det erhållna beloppet och sin fordran av beställaren av betalningen. Då betalningsordern har genomförts, blir betalningsmottagaren bank betalningsmottagarens gäldenär i den omfattning den accepterade betalningsordern utvisar. Genomförandet av betalningsordern påverkar inte i något annat avseende förhållandet mellan betalningsmottagaren och dennes bank.

I artikel 9 definieras den tidpunkt vid vilken betalningsmottagarens bank accepterat betalningsordern. Där anges sammanlagt åtta olika händelser av vilka den som inträffat först anses vara accepttidpunkten.

Återkallande av betalningsorder

Enligt artikel 12 i modellagen kan beställaren av en betalning återkalla betalningsordern så länge den bank beställaren anlitat eller en förmedlande bank har skälig tid på sig att handla innan betalningen skall skickas vidare. På motsvarande sätt är den bank mottagaren anlitat skyldig att återkalla en betalningsorder om den har tillräckligt med tid att handla före den dag då beloppet av betalningsordern skall ställas till mottagarens förfogande.

Om en bank förmedlar en betalningsorder vidare eller ställer medlen till mottagarens förfogande trots att ett meddelande om återkallelse har anlänt till den i tid, har den inte rätt till de medel som är föremål för betalningsordern. Om betalningsöverföringen genomförts, måste banken återbetala de medel den mottagit.

Sändaren av betalningen och den bank som mottagit betalningsordern kan komma överens om att betalningsordern är oåterkallelig eller att den endast kan återkallas se-

nast vid en tidpunkt före ovan beskrivna tidpunkt.

Betalningstidpunkten vid betalningsöverföringar

Då modellagen utarbetades kunde man inte nå enhällighet om huruvida en bestämmelse om betalningstidpunkten skulle ingå i den. Av denna anledning beslutade kommissionen att endast föreslå för de medlemsstater som yrkade på att en sådan bestämmelse skulle ingå i modellagen att de i sin lagstiftning skulle införa en bestämmelse enligt vilken betalaren befrias från sin prestationsskyldighet mot betalningsmottagaren vid den tidpunkt då betalningsmottagarens bank accepterat betalningsordern. Betalaren befrias från sin prestationsskyldighet upp till det belopp som han skulle ha befriats från om han hade betalat betalningsöverföringens belopp kontant till mottagaren.

Ansvar för att en överförd betalning kommer fram

Betalarens bank ansvarar enligt artikel 14 för att en överförd betalning når mottagaren. Om betalningsöverföringen inte utförts, är denna bank skyldig att återbetala alla medel den fått av betalaren jämte ränta. Varje förmedlande bank som deltagit i betalningsöverföringen är på motsvarande sätt skyldig att med ränta återbetala de medel den erhållit av den bank som den mottagit betalningsordern av.

Bestämmelsen är indpositiv. En bank kan emellertid begränsa sitt återbetalningsansvar om den inte annars på grund av de betydande risker som hänför sig till överföringen av en betalning skulle acceptera betalningsordern. Banken befrias från ansvar också i det fall att den inte valt den bank som förorsakat att betalningen förkommit. För att befrias från ansvar måste banken kunna visa att den inte normalt i motsvarande situationer använder sig av banken i fråga för att utföra betalningsöverföringar. Om banken befrias från ansvar, är den bank som förorsakat att betalningen förkommit skyldig att återbetala de medel den mottagit jämte ränta till den bank som först visat att banken varit förmedlande bank vid transaktionen i fråga.

1.3.5. Lagstiftningen i Förenta Staterna

Allmänt

I USA antogs år 1978 en förbundsstatlag om elektronisk överföring av medel (Electronic Fund Transfer Act). Lagen innehåller bestämmelser om konsumenternas och penninginstitutens rättigheter och skyldigheter vid elektronisk förmedling av betalningar. I den finns bland annat bestämmelser om vilken informationsskyldighet ett penninginstitut har före och efter en elektronisk överföring av medel, om vilken rätt konsumenten har att återkalla en överföringsorder före meddelad överföringsdag, om ett penninginstituts skyldighet att reda ut och korrigera de fel konsumenten påtalat och om ett penninginstituts skyldighet att ersätta konsumenten för den skada som en försummelse att överföra medlen förorsakat.

Sommaren 1989 infördes i USA:s köplag (Uniform Commercial Code) en ny artikel 4 A som gäller överföring av medel (Uniform Commercial Code — Funds Transfers). Artikel 4 A är en delstatslag liksom köplagen. Den träder i kraft i de delstater som antar den. Alla delstater har antagit köplagen och avsikten är att också artikel 4 A skall antas av dem alla.

Artikel 4 A tillämpas på överföring av medel (funds transfer). En överföring av medel definieras i artikeln som en räkna åtgärder som inleds då betalaren ger en betalningsorder och som täcker de betalningsorder betalarens bank och alla förmedlarbanker ger för att genomföra överföringen. Tillämpningsområdet för artikel 4 A omfattar bara överföringar som görs på basis av en betalningsorder (credit transfers). På t.ex. direktdebiteringar (debit transfers) tillämpas den inte. En överföring av medel har enligt definitionen verkställts då betalningsmottagarens bank accepterat betalningsordern till godo för betalningsmottagaren. Förhållandet mellan mottagaren och dennes bank lämnas helt utanför begreppet överföring av medel. I artikeln förutsätts inte att betalningsmottagaren hos sin bank har ett konto på vilket betalningen kan bokföras.

Artikel 4 A har utarbetats närmast med tanke på de stora handelsbetalningar banker förmedlar. Dess tillämpningsområde har dock inte begränsats till att gälla betalningar av en viss storlek. Endast de konsumentbetalningar som omfattas av ovan nämnda lag

om elektronisk överföring av medel faller utanför artikelns tillämpningsområde.

Betalningstidpunkten vid betalningsöverföringar

Enligt artikel 4 A är en betalning överförd vid den tidpunkt då betalningsmottagarens bank har accepterat betalningsordern till godo för betalningsmottagaren. Betalaren befrias vid samma tidpunkt från sin prestationsskyldighet i egenskap av gäldenär som om han hade erlagt betalningsorderns belopp kontant till betalningsmottagaren i dennes egenskap av borgenär.

Om en eller flera förmedlarbanker gjort avdrag för sina egna kostnader eller arvoden från beloppet av betalningsordern, befrias beställaren av betalningen vid den tidpunkt betalningsordern accepteras från skyldigheten att prestera det ursprungliga beloppet av betalningsordern utom om han vägrar betala de poster som avdragits från beloppet av betalningsordern då betalningsmottagaren yrkar på betalning för dessa.

Vidare finns i artikeln en specialbestämmelse som gäller sådana betalningssystem där förmedlade betalningar nettas multilateralt. Om mottagarens bank har accepterat en betalningsorder som förmedlats via ett sådant system men systemet inte med stöd av sina regler har utfört en avveckling av betalningen, är betalningsmottagarens banks accept ogiltig och följaktligen anses betalaren inte ha erlagt betalningen till betalningsmottagaren. Betalningsmottagarens bank har då rätt att återkräva betalningen av betalningsmottagaren.

Återkallande av betalningsorder

Enligt artikel 4 A är en återkallelse av en betalningsorder giltig om banken har fått återkallelseordern i så god tid att den innan den accepterat betalningsordern haft skälig tid på sig för att återkalla betalningsordern. En återkallelse av betalningsordern är inte giltig efter att betalningsordern accepterats om inte den bank som accepterat betalningsordern samtycker till att den återkallas eller betalningssystemets regler tillåter att den återkallas oberoende av bankens accept.

Om mottagarens bank har accepterat betalningsordern, kan betalningsordern återkallas endast om betalningen ursprungligen varit behäftad med fel, t.ex. för stor, riktad till fel

mottagare eller redan betald.

En bank kan inte acceptera en betalningsorder som återkallats. Om en accepterad betalningsorder i ovan nämnda undantagsfall återkallats, är den accept som redan gjorts ogiltig.

Ansvar för att en betalningsorder kommer fram

Enligt artikel 4 A anses betalningsmottagaren ha erhållit betalningen när hans bank har accepterat betalarens betalningsorder. Om överföringen av medel till mottagarens bank har misslyckats, garanterar betalningssystemet att betalaren får tillbaka sina medel med ränta ("money-back guarantee").

Om den bank som tagit emot betalningsordern har gjort ett fel och betalningen till följd av detta fördröjts, är den bank som gjort sig skyldig till felet skyldig att betala betalaren eller betalningsmottagaren ränta för dröjsmålsperioden. Om betalningen inte alls kommit fram på grund av det fel banken gjort sig skyldig till, är den bank som gjort felet skyldig att återställa betalningen och ersätta betalaren för de kostnader överföringen av medel förorsakat samt utgifterna och ränteförlusterna till följd av den försummade betalningsordern.

Om betalningsmottagaren specificerats i betalningsordern både genom angivande av namn och kontonummer eller annat nummer med hjälp av vilket en identifiering kan göras och om betalningsmottagarens bank inte är medveten om att namnet och numret syftar på olika personer, har betalningsmottagarens bank rätt att handla enbart utgående från numret. Om banken erlägger betalningen till en mottagare som angetts med ett nummer, är den inte skyldig att kontrollera om namn och nummer syftar på samma person.

1.3.6. Lagstiftningen i de andra nordiska länderna

Lagstiftningen i de andra nordiska länderna motsvarar till sitt innehåll mycket långt den finska lagstiftningen. Allmän lagstiftning om betalningar eller överföring av betalningar finns inte. Vid bedömningen av om betalningen gjorts vid rätt tidpunkt är utgångspunkten principen om att gäldenären är skyldig att överrätta prestationsobjektet till borgenären. Denna princip kommer till ut-

tryck t.ex. i 3 § skuldebrevslagen som kommit till som ett resultat av nordiskt samarbete (i Sverige lag om skuldebrev 1936:81, i Norge lov om gjeldsbrev 1939 nr 1 och i Danmark lov om gældsbreve 1938 nr. 146) och enligt vilken betalningen, om inte annan plats föreskrivs, skall erläggas hos borgenären eller på annan av denne anvisad plats. Också i de andra nordiska ländernas lagstiftning finns specialbestämmelser, t.ex. om betalning av hyra och försäkringspremie, där betalningstidpunkten anknutits till givandet av ett gireringsuppdrag till banken.

I Norge blev banklagskommitténs första delbetänkande klart i slutet av år 1994 (Finansavtaler og finansoppdrag, NOU 1994:19). I detta betänkande föreslås att man stiftar en särskild lag om finansiella tjänster (lov om finansavtaler og finansoppdrag). I den föreslagna lagens 2 kapitel VI avdelning finns bestämmelser om förhållandet mellan betalaren och betalningsmottagaren och i VII avdelningen bestämmelser om dröjsmål med betalningsöverföringen.

Enligt den föreslagna lagen anses en betalningsöverföring verkställd då det institut mottagaren anlitat blivit skyldigt att föra över det betalda beloppet till mottagaren. Om betalningsmottagaren krävt betalning på ett visst sätt, t.ex. genom att sända gäldenären ett inbetalningskort med mottagarens kontonummer, anses betalningen erlagd då betalaren gett ett överföringsuppdrag till sitt institut. Betalningen löper på mottagarens risk och betalaren befrias från sin prestationsskyldighet gentemot borgenären redan vid tidpunkten för givandet av uppdraget. Vid bedömning av dröjsmålspåföljder anses alltid den tidpunkt vid vilken ett institut tagit emot ett betalningsuppdrag vara den tidpunkt vid vilken en konsument erlagt betalningen. En konsument befrias från sin prestationsskyldighet i enlighet med ovan beskrivna bestämmelser.

Om en betalningsöverföring inte verkställts på grund av orsaker som beror på betalaren, anses betalningen inte ha skett vid ovan beskrivna tidpunkt och inte heller en konsument befrias från dröjsmålspåföljder i detta fall. En i bestämmelsen avsedd orsak kan vara t.ex. att det inte finns tillräcklig täckning på betalarens konto eller att uppgifterna om betalningsmottagaren varit oriktiga i betalningsordern.

Enligt den föreslagna lagen har det institut som åtagit sig ett betalningsuppdrag ett s.k.

kontrollansvar, som är oberoende av oakt-samhet, för de medel som är föremål för betalningsordern och för den ränteförlust som ett avtalsbrott förorsakar. Institutet är dessutom skyldigt att ersätta betalaren för annan direkt skada som förorsakats betalaren, t.ex. kursförluster och indrivningskostnader, utom om det kan visa att avtalsbrottet berodde på ett hinder som institutet inte haft möjlighet att påverka, som det inte på skäliga grunder kan förväntas ha beaktat vid avtalstillfället och vilkas följder det inte på skäliga grunder hade kunnat undvika eller övervinna. Om institutet använt sig av medhjälpare vid förmedlingen av betalningen, befrias det från ansvar endast om medhjälparen med stöd av ovan beskrivna bestämmelse också skulle befrias. För indirekt skada ansvarar institutet enligt förslaget endast om det förorsakat skadan avskiltigt eller av grov oaktsamhet. Institutets ansvar kan jämkas om betalaren eller betalningsmottagaren medverkat till skadans uppkomst.

1.3.7. Lagstiftningen i andra länder

Veterligen finns det inte andra länder med allmän lagstiftning om betalningsöverföringar. I existerande bestämmelser om betalningar regleras nästan uteslutande skuldförhållandet mellan den betalande gäldenären och den mottagande borgenären.

Förutom i de nordiska länderna har principen om gäldenärens skyldighet att överräcka prestation till borgenären omfattats även i länder med anglo-amerikanskt rättssystem. Vidare tillämpas denna princip bland annat i Nederländerna, Schweiz, Italien, Grekland och Portugal.

Enligt artikel 1247 i den franska civillagen (Code civile) skall en skuld betalas hos gäldenären om inte något annat överenskommits. Gäldenären ansvarar dock för de kostnader betalningen förorsakar. Utgångspunkten för den av bestämmelsen framgående principen om skyldighet för borgenären att avhämta prestationen är att gäldenären fullgjort sin prestationsskyldighet då han utfört sin andel av de åtgärder som behövs för att leverera en betalning till en borgenär t.ex. genom att ge ett överföringsuppdrag till en bank. Principen om borgenärens skyldighet att avhämta betalningen iakttas bland annat i Belgien, Luxemburg och Spanien samt i flera länder i Mellanöstern och Sydamerika.

Också enligt 269 § i den tyska civillagbo-

ken (BGB) skall en skuld betalas hos gäldenären om inte något annat överenskommits. Enligt 270 § i nämnda författning skall gäldenären dock på egen risk och bekostnad skicka betalningen till borgenären. Bestämmelser med motsvarande innehåll finns också i den österrikiska civillagboken. Gäldenären skall med stöd av nämnda bestämmelser på egen bekostnad se till att medlen levereras till borgenären. Han anses ha fullgjort denna skyldighet då han t.ex. gett banken ett överföringsuppdrag.

Om gäldenären har gett ett överföringsuppdrag senast på förfallodagen, anses han ha betalat sin skuld inom rätt tid även om borgenären inte skulle erhålla betalningen samma dag. Gäldenären ansvarar inte heller för att betalningen fördröjs t.ex. på grund av ett fel som banken gör sig skyldig till. Gäldenären är inte skyldig att erlagga dröjsmålsränta och han ansvarar inte heller för att valutakursförändringar som sker efter att överföringsuppdraget getts förorsakar kursförlust. Borgenären bär risken för skador som förorsakas av ovan nämnda dröjsmål, men gäldenären ansvarar ändå för att betalningen kommer fram. Om betalningen inte alls kommer fram till borgenären t.ex. på grund av en förmedlarbanks konkurs, är gäldenären skyldig att erlagga betalningen på nytt.

1.4. Bedömning av nuläget

1.4.1. Genomförande av direktivet i Finland

I Finland finns inte för närvarande någon sådan lagstiftning om betalningsöverföringar i vilken man på ett naturligt sätt skulle kunna införa de bestämmelser genomförandet av direktivet förutsätter. Ett genomförande av direktivet förutsätter att man stiftar en helt ny lag. Det primära syftet med direktivet är att undanröja de missförhållanden som uppdagats vid betalningar mellan medlemsstaterna i EU. Av denna anledning har direktivets tillämpningsområde begränsats till gränsöverskridande betalningsöverföringar inom EES-området, nedan EES-överföringar. Direktivets tillämpningsområde har också avgränsats till att enbart omfatta överföringar av rätt små betalningar, dvs. betalningar till ett värde av högst 50 000 euro.

De problem man haft med de internationella betalningsöverföringarna har man inte kunnat upptäcka vid inrikesgireringar i Fin-

land. Eftersom de principer som omfattas i direktivet står i samklang med allmänt godkända principer i Finland är det inte motiverat att begränsa den nya lagstiftning som genomförandet av direktivet förutsätter till att enbart gälla EES-överföringar.

Förutsättningen för att på de internationella betalningarna kunna tillämpa bestämmelser som överensstämmer med direktivet är att man i den stat där en överförd betalning mottas tillämpar bestämmelser som motsvarar t.ex. direktivets bestämmelser om ansvar då en betalningsöverföring inte verkställs eller en betalning fördröjs. Eftersom de stater som inte hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet inte har lagstiftning som stämmer överens med direktivet, är det inte motiverat att utsträcka tillämpningsområdet för de bestämmelser som grundar sig på direktivet till att gälla också betalningsöverföringar mellan Finland och tredje stater, nedan betalningsöverföring med tredje stat.

1.4.2. Behovet av annan lagstiftning om betalningsöverföringar

I Finland finns det ingen lagstiftning om när en överförd betalning binder betalarens borgenärer och andra tredje män, när en order om att överföra en betalning kan återkallas eller när en överförd betalning befriar betalaren från sin prestationsskyldighet gentemot betalningsmottagaren. I rättspraxis har man dock ansett att en överförd betalning är giltig gentemot betalarens borgenärer när betalningen har bokförts på mottagarens bankkonto. Enligt det synsätt som anammats i rättspraxis kan en order om att överföra en betalning också återkallas fram till nämnda tidpunkt.

Utgångspunkten för direktivet är den uppfattningen att en betalningsöverföring är verkställd när de medel som betalningsöverföringen avser har bokförts på konto hos den bank som betalningsmottagaren anlitat. Den bank som beställaren av betalningsuppdraget anlitat ansvarar fram till denna tidpunkt gentemot beställaren för att betalningsöverföringen utförs. Efter detta ansvarar mottagarens bank för att den överförda betalningen kommer fram till mottagaren. Utgångspunkten är densamma i UNCITRAL:s modellag och USA:s artikel 4 A. Den kan alltså anses återspegla en allmän internationell inriktning.

De avgöranden man kommit fram till i finsk rättspraxis stämmer inte helt överens med ovan beskrivna internationella utveckling. Av denna anledning föreslås att man i den lag som genomförandet av direktivet förutsätter för in bestämmelser också om de frågor som behandlas ovan.

2. Propositionens mål och de viktigaste förslagen

2.1. Allmänt

Det huvudsakliga syftet med propositionen är att nationellt genomföra parlamentets och rådets direktiv 97/5/EG som beskrivs i avsnitt 1.3.1. Vidare är syftet med propositionen att komplettera den nuvarande, bristfälliga lagstiftningen om rättsverkningarna av överförda betalningar. Regeringen föreslår att behövliga bestämmelser utfärdas i en ny lag om betalningsöverföringar.

Direktivet har utarbetats särskilt med tanke på gränsöverskridande betalningar mellan medlemsstaterna i EU. Det är dock inte ändamålsenligt att begränsa den nationella lagens tillämpningsområde på detta sätt. Därför föreslås att den nya lagen skall tillämpas också på betalningsöverföringar inom Finland. De bestämmelser som direkt grundar sig på genomförandet av direktivet skall dessutom tillämpas på EES-överföringar som uppgår till högst 50 000 euro eller motsvarande belopp i en valuta som används i någon av de stater som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, nedan EES-stat. Vissa sådana betalningsöverföringar som verkställs i Finland men inte i finska pengar skall enligt den föreslagna lagen jämföras med EES-överföringar. Eftersom direktivet är ett s.k. harmoniseringsdirektiv motsvarar bestämmelserna i lagförslaget innehållet i direktivet. De bestämmelser i den föreslagna lagen om en överförd betalningsrättsverkningar vilka inte direkt följer av direktivet skall tillämpas utan begränsningar på alla sådana betalningsöverföringar på vilka man med stöd av den internationella privaträtten tillämpar finsk lag.

Den föreslagna lagen skall vara tvingande till fördel för kunden. Ett avtalsvillkor som avviker från den föreslagna lagens bestämmelser till skada för en kund är ogiltig, om inte något annat föreskrivs i den föreslagna lagen.

2.2. Information om betalningsöverföring

De föreslagna bestämmelserna om informationskyldighet motsvarar innehållet i direktivet. I den föreslagna lagen finns bestämmelser om vilka uppgifter ett företag som utför betalningsöverföringar skall tillhandahålla innan ett uppdrag att överföra en betalning ges och vilka uppgifter företaget skall tillstålla kunden efter att det verkställt en betalningsöverföring eller mottagit en överförd betalning.

Förteckningarna i de föreslagna paragraferna över vilka uppgifter som skall ges, avses inte vara uttömmande. Företaget skall t.ex. innan en betalningsorder ges ställa till sin kunds förfogande uppgifter om alla sådana omständigheter som kunden bör beakta. Om t.ex. betalningar överförs enbart på basis av kontonummer och inte på basis av både namn och kontonummer, skall detta klart framgå av de uppgifter som lämnas trots att detta inte uttryckligen nämns i paragrafen.

2.3. Företagens minimiförpliktelser

Också bestämmelserna i lagförslaget om företagets minimiförpliktelser baserar sig direkt på direktivet. Enligt den föreslagna lagen ansvarar det företag som beställaren av betalningen anlitat gentemot beställaren för att de medel som skall överföras betalas till kontot hos det företag som mottagaren anlitat till fullt belopp inom överenskommen eller i den föreslagna lagen föreskriven tid. Beställaren av betalningen kan också specificera att mottagaren helt eller delvis skall betala de kostnader överföringen förorsakat. Härvid kan de företag som deltar i överföringen göra ett motsvarande avdrag för sina kostnader och arvoden från beloppet av överföringen.

Om de medel som skall överföras inte betalats in på kontot hos mottagarens företag inom utsatt tid, är det företag som beställaren av betalningen anlitat enligt förslaget skyldigt att till beställaren som ersättning för försummelse att iakttä den utsatta tiden betala en gottgörelseränta från den tidpunkt tidsfristen löpte ut till den dag då de överförda medlen krediterats kontot hos mottagarens företag. Om det ersättningsskyldiga företaget är beläget i Finland, är räntan så stor som den i räntelagen föreskrivna allmänna dröjningsräntan. År 1999 skulle den årliga gottgörelseräntan således vara 11 procent. Om

det ersättningsskyldiga företaget är beläget i en annan EES-stat, fastställs räntan enligt lagen i denna stat.

Om dröjsmålet förorsakats av ett förmedlande företag som deltagit i överföringen, skall detta betala ersättning för dröjsmålet till det företag som beställaren av betalningen anlitat. Om mottagarens företag inte inom utsatt tid krediterat mottagarens konto med de medel som kommit in på företagets konto, skall mottagarens företag på motsvarande sätt betala dröjsmålsersättning till mottagaren.

Om de medel som skall överföras inte krediterats kontot hos det företag som mottagaren anlitat inom utsatt tid, skall det företag som beställaren anlitat enligt förslaget till beställaren återbetala beloppet av den betalning som inte överförts. För EES-överföringarnas del ansvarar företaget i överensstämmelse med direktivet bara för en återbetalning av högst 12 500 euro. Samma begränsning skall tillämpas på en sådan betalningsöverföring som utförs i Finland men inte är utställd i finska pengar om ett förmedlande företag som har sin verksamhet utanför Finland deltar i den. Dessutom skall företaget betala beställaren en ränta av samma storlek som ovan nämnda gottgörelseränta på hela beloppet av betalningen från den sista dagen av den utsatta tiden till den dag medlen återbetalas. Företaget skall även ersätta beställaren för de kostnader betalningsöverföringen förorsakat. För de förmedlande företagets del skall på motsvarande sätt samma principer iakttas som vid dröjsmål.

Det företag som beställaren av betalningen anlitat har dock inte ansvar gentemot beställaren för dröjsmål med överföringen av en betalning eller för att den inte överförts om företaget kan visa att dröjsmålet med eller underlåtenheten att verkställa betalningen berott på beställaren. De företag som deltagit i betalningsöverföringen skall emellertid även i detta fall i mån av möjlighet bemöda sig om att återbetala beställaren beloppet av den betalningsöverföring som inte verkstälts.

I rättspraxis har man ansett att en bank inte befrias från ansvaret för att en girering inte når mottagaren bara på grund av att beställaren av en betalning utöver mottagarens namn lämnat oriktiga uppgifter om mottagarens bankkontonummer. Nuförtiden handlägger man knappt längre betalningsorder manuellt, varvid fel av detta slag skulle kunna

uppdagas. Uppgifterna om betalningsuppdrag förmedlas i maskinspråklig form.

Då man beaktar att förmedlingen av betalningar har karaktären av massverksamhet och att det ställs höga krav på effektivitet i förmedlingsverksamheten kan det inte anses vara ändamålsenligt att stifta sådana normer som skulle förutsätta en individuell handläggning av betalningsorder. Sådana databehandlingsprogram som man kunde använda för att förhindra fel av ovan beskriven typ är det dock inte möjligt att utveckla till skäligen kostnader i dag. Av denna anledning föreslås att man i den nya lagen tar in bestämmelser enligt vilka ett företag befrias från sin ersättningskyldighet och sitt återbetalningsansvar i enlighet med direktivet om dröjsmålet eller underlåtelsen att verkställa betalningsöverföringen kan visas ha förorsakats t.ex. av det felaktiga nummer kunden antecknat i betalningsordern eller av någon annan omständighet som beror på kunden. Bestämmelserna skiljer sig från den i avsnitt 1.2.5. beskrivna linje som högsta domstolen följt. Företaget befrias dock inte heller enligt den föreslagna lagen från ansvar om det genom att försumma sin skyldighet att iakttä noggrannhet medverkat till att felet inte upptäckts.

2.4. Betalningsöverföringens rättsverknningar

I Finland iakttar man i fråga om betalning av skuld principen om gäldenärens skyldighet att överräcka prestationsobjektet till borgenären. I praxis har man i enlighet med denna princip ansett att en girobetalning är giltig i förhållande till betalarens borgenärer först när de girerade medlen har bokförts på mottagarens konto. Enligt direktivet är en betalningsöverföring verkställd redan vid den tidpunkt då betalningen krediterats kontot hos det företag som betalningsmottagaren anlitat. Efter detta ansvarar mottagarens företag för att betalningen förmedlas vidare.

Det synsätt som direktivet återspeglar förutsätter inte nödvändigtvis att man avstår från den rådande tolkningsprincipen i rättspraxis. När den föreslagna lagen har trätt i kraft är det dock inte skäligt att rättsverknningarna av en betalningsöverföring beror på de åtgärder mottagarens företag vidtar. Betalningsmottagaren har själv valt det företag till vars konto betalningen överförs och ansvaret för detta företags verksamhet bärs i

sista hand av honom.

På basis av det ovan anförda föreslås att man i lagen tar in en bestämmelse enligt vilken en betalningsöverföring enligt huvudregeln är giltig i förhållande till beställarens borgenärer och andra tredje män från den tidpunkt då mottagarens företag fått uppgifterna om betalningsöverföringen och de överförda medlen bokförts på kontot hos mottagarens företag. Efter denna tidpunkt har beställaren av betalningen enligt den föreslagna lagen inte heller rätt att återkalla betalningsordern.

Principen om gäldenärens skyldighet att överräcka betalningen till borgenären följs i flera av de länder som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet samt i de länder som har ett anglo-amerikanskt rättssystem. Också UNCITRAL rekommenderar en bestämmelse som grundar sig på nämnda princip och enligt vilken beställaren av betalningen befrias från sin prestationskyldighet gentemot borgenären när betalningsmottagarens bank accepterar betalningen. Av denna anledning och på basis av det som anförts ovan föreslås att man i lagen tar in en bestämmelse enligt vilken beställaren av betalningen har uppfyllt sin prestationskyldighet gentemot mottagaren vid den tidpunkt då betalningen så som ovan föreslås blir bindande gentemot tredje män. Efter detta skall beställaren enligt den föreslagna lagen inte heller ha rätt att återkalla betalningsordern.

Bestämmelsen om hur beställaren av betalningen befrias från sin prestationskyldighet skall dock vara dispositiv. Borgenären och gäldenären kan komma överens om något annat. Bestämmelsen skall inte heller tillämpas om något annat föreskrivs någon annanstans.

2.5. Reglering av tvister

Medlemsstaterna skall enligt artikel 10 i direktivet se till att det finns lämpliga och effektiva förfaranden för att göra reklamationer och anföra besvär i syfte att reglera tvister mellan kunden och företaget. Konsumentklagonämnden uppfyller de i direktivet ställda kraven för de kunders del som är konsumenter.

Då direktivet utarbetades utgick man från att den skyldighet som i direktivet uppställs för medlemsstaterna att se till att kunderna har tillgång till ändamålsenliga medel att få

rättelse kan uppfyllas med redan existerande förfaranden. Likaså har man utgått från att dessa medel att få rättelse inte behöver utgöras av myndighetsorgan som grundar sig på lagstiftning. Också bankbranschens egna rättelseorgan uppfyller de krav som uppställs i direktivet om de är opartiska och har en oberoende ställning i förhållande till bankerna.

I Finland har juridiska personer och näringsidkare i dag inte tillgång till något lagligt rättelsemedel som skulle motsvara konsumentklagonämnden. Det skulle inte vara ändamålsenligt att inrätta ett helt nytt opartiskt organ för att enbart handlägga tvister som gäller EES-överföringar mellan andra kunder än sådana som är konsumenter. Man har inte heller kunnat skönja ett behov att inrätta ett organ med vidsträcktare kompetens att handlägga tvister mellan näringsidkare.

Konsumentverket, Finansinspektionen och Bankföreningen i Finland grundade år 1998 en byrå för kundrådgivning (Pankkialan asiakasneuvontatoimisto) vars uppgift är att ge råd till konsumenter, småföretagare och andra bankkunder i motsvarande ställning i frågor som rör bankverksamheten. Rådgivningsbyråns verksamhet leds och övervakas av en direktions och för dess praktiska verksamhet ansvarar en direktör. Sådana frågor i anslutning till rådgivningen som förutsätter att man beaktar olika parter åsikter handläggs av en särskild kommission. De organ som grundat byrån är representerade både i direktionen och kommissionen.

I de övriga nordiska länderna är situationen vad beträffar rättelsemedlen i stora drag likadan som i Finland. Där har man inte enligt uppgift planerat att grunda nya besvärorgan utan ansett att de nuvarande medlen räcker till.

Också för Finlands del kan man anse att de rättelsemedel som står till buds för en kund tillgodoser behovet. Konsumentkunderna kan föra sina ärenden till konsumentklagonämnden för prövning och de övriga kunderna kan vända sig till bankernas kundrådgivningsbyrå. Eftersom antalet tvister av den typ som avses i direktivet förväntas bli lågt, föreslås inte någon ny lagstiftning om besvär- och rättelsemedel.

2.6. Lagens tvingande natur

Direktivet är till sin natur ett s.k. harmoni-

seringsdirektiv. Medlemsstaterna kan inte avvika från dess bestämmelser i sin egen lagstiftning. Utgångspunkten är att bestämmelserna i direktivet är tvingande till fördel för kunden. Avtalsparterna kan inte komma överens om villkor för betalningsöverföringar som är ofördelaktigare för kunden än bestämmelserna i direktivet. Enligt flera av direktivets artiklar kan kunden emellertid också på förhand avstå från de rättigheter som denne har enligt direktivet. T.ex. enligt artikel 4 som gäller de uppgifter som skall ges efter en betalningsöverföring kan en kund avstå från sin rätt att få de uppgifter som avses i artikeln. Likaså kan man fritt komma överens om alla de tidsfrister som enligt artikel 6 skall iaktas vid betalningsöverföringar.

Bestämmelsen i artikel 7 i direktivet om företagens skyldighet att verkställa betalningsöverföringar enligt uppdrag och bestämmelsen i artikel 8 om ett företags ansvar när en betalningsöverföring inte verkställts kan inte åsidosättas genom en på förhand gjord överenskommelse till nackdel för kunden. Även utan bestämmelserna i direktivet skulle det vara klart att företaget är skyldigt att utföra betalningsöverföringen och i övrigt följa det avtal det ingått med beställaren av betalningen. Eftersom bestämmelserna i artiklarna även gäller förmedlande företag har de dock stor betydelse.

Direktivet förpliktar inte Finland att utfärda bestämmelser som överensstämmer med bestämmelserna i direktivet när det gäller inhemska betalningsöverföringar. Det primära syftet med direktivet är att förutom konsumenter skydda även små och medelstora företag. Därför är det inte motiverat att vid inrikes betalningsöverföringar begränsa lagens indispositivitet till att endast gälla rättsförhållandet mellan konsument och företag.

Stora företag har inte motsvarande behov av skydd. En lämplig teknisk gränsdragning mellan ett mellanstort och ett stort företag är dock svår att göra. Eftersom inte heller de stora företagen lär ha något behov av att i sina avtal avvika från de bestämmelser om minimiskydd som överensstämmer med direktivets, är det inte ändamålsenligt att försöka göra lagens bestämmelser tvingande enbart för de betalningsöverföringar som görs på uppdrag av konsumenter eller små och medelstora företag. Det kan inte heller anses vara motiverat att i enlighet med direktivet begränsa tillämpningsområdet till överfö-

ringar av ett visst penningbelopp eftersom också konsumenternas rätt stora betalningar, t.ex. i samband med bostadsköp, då inte skulle ges det minimiskydd som motsvarar det som fastställs i direktivet. På basis av det som anförs ovan föreslås att lagen också i fråga om inrikes betalningsöverföringar skall vara tvingande för alla.

2.7. Den föreslagna lagens förhållande till lagen om förhindrande och utredning av penningtvätt

I punkt 8 i ingressen till direktivet konstateras att direktivet inte påverkar tillämpningen av bestämmelserna i rådets direktiv 91/308/EEG om att förhindra att det finansiella systemet används för penningtvätt. Likaså konstateras i artikel 9 som gäller *force majeure* att det som föreskrivs i artikeln i fråga inte hindrar att bestämmelserna i direktivet om förhindrande av penningtvätt tillämpas.

Direktivet om förhindrande av penningtvätt har genomförts i Finland med lagen om förhindrande och utredning av penningtvätt. I lagen uppställs en skyldighet för de anmälningspliktiga att konstatera sina kunders identitet, utreda affärstransaktioner som avviker från det sedvanliga och anmäla affärstransaktioner vilkas laglighet det finns anledning att betvivla till centralen för utredning av penningtvätt på det sätt som beskrivs i avsnitt 1.2.

Att identifiera kunden och få en utredning över dennes affärsverksamhet kan ta så lång tid i anspråk att företaget inte har möjlighet att iakttä de tidsfrister som föreskrivs i den föreslagna lagen. Utredningarna kan också leda till att de medel betalningsöverföringen avser inte krediteras kontot hos betalningsmottagarens företag eller betalningsmottagarens konto.

Bestämmelserna i direktivet om förhindrande av penningtvätt är primära i förhållande till bestämmelserna i direktivet om gränsöverskridande betalningar. Om en betalningsöverföring inte verkställts i enlighet med den föreslagna lagen och orsaken till detta är att ett företag uppfyller sina skyldigheter enligt lagen om förhindrande och utredning av penningtvätt, har beställaren och mottagaren av en betalning inte rätt att få ersättning av företaget i enlighet med den föreslagna lagen om företaget varit så om-

sorgsfullt som man under rådande omständigheter skäligen kan kräva av det.

3. Propositionens verkningar

Propositionen påverkar inte den offentliga ekonomin.

Den föreslagna lagen om betalningsöverföringar förorsakar företagen i fråga en del kostnader bland annat för översyn av avtalsvillkor, distribution av ny information till kunderna och ändringar i databehandlingsprogrammen.

Den föreslagna lagen om betalningsöverföringar gör framför allt EES-överföringarna snabbare, säkrare och förmånligare. Särskilt små och medelstora företag kommer att kunna dra nytta av de förbättrade överföringstjänsterna.

4. Beredningen av propositionen

Justitieministeriet tillsatte den 30 juni 1997 en arbetsgrupp med uppgift att utarbeta ett förslag till den lagstiftning som behövs för att direktiv 97/5/EG skall kunna genomföras i Finland. Dessutom fick arbetsgruppen till uppgift att utreda behovet av reglering av betalningsförmedling i övrigt och att utarbeta andra författningsförslag som den anser nödvändiga. I arbetsgruppen fanns företrädare för justitieministeriet, finansministeriet, Finlands Bank, Finansinspektionen, Konsumentombudsmannens byrå, centralhandelskammaren, Bankföreningen i Finland och Företagarna i Finland. Arbetsgruppens betänkande blev klart i april 1998 och skickades på remiss till 17 myndigheter och sammanslutningar. Ett sammandrag av utlåtandena har gjorts vid justitieministeriet.

De allmänna ställningstagandena till arbetsgruppens betänkande var positiva. I de flesta utlåtandena ansåg man det vara en bra lösning att den föreslagna lagen, utöver i direktivet avsedda EES-överföringar, skall tillämpas på inrikes betalningsöverföringar och att lagen innehåller de bestämmelser om rättsverkningarna av betalningsöverföringar som finns i lagförslaget 4 kapitel och som inte grundar sig direkt på direktivet. Vissa näringslivsorganisationer ansåg dock att bestämmelserna om inrikes betalningsöverföringar borde vara dispositiva för storföretagens del.

Kommissionen arrangerade vid årsskiftet 1998—1999 två möten om samordning vid

genomförandet av direktivet i vilka även representanter för EES-stater som inte hör till EU deltog. Syftet med mötena var att skapa så stor enhetlighet som möjligt i ge-

nomförandet av direktivet i de olika EES-staterna.

Beredningen av propositionen har fortsatt som tjänsteuppdrag vid justitieministeriet.

DETALJMOTIVERING

1. Lagförslag

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. *Tillämpningsområde.* Bestämmelserna i paragrafen grundar sig på artikel 1 i direktivet till den del de gäller betalningsöverföringar mellan Finland och stater som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (*EES-stat, EES-överföring*).

Lagen tillämpas på betalningsöverföringar som utförs på uppdrag av både fysiska och juridiska personer. Till lagens tillämpningsområde hör enligt 1 mom. dock inte betalningsöverföringar som utförs på uppdrag av kreditinstitut, finansiella sammanslutningar eller andra förmedlare av betalningar vilka definieras i 2 §. Lagen tillämpas därför inte t.ex. på betalningar bankerna emellan. Till lagens tillämpningsområde hör inte heller sådana överföringar av medel som verkställs av någon annan än kreditinstitut eller annan förmedlare av betalningar som definieras i 2 §. Sålunda tillämpas lagen t.ex. inte på en överföring av medel som utförs av en sådan förmedlare av betalningar till vars affärsverksamhet det inte hör att förmedla betalningar.

Enligt 1 mom. 1 punkten tillämpas lagen på betalningsöverföringar som genomförs i Finland (*inrikes betalningsöverföring*). Ett uppdrag att utföra en inrikes betalningsöverföring ges i Finland och betalningen överförs till ett konto i Finland. Enligt 2 punkten tillämpas lagen också på EES-överföringar mellan Finland och andra EES-stater. Ett uppdrag att utföra en EES-överföring kan ges i Finland och betalningen överförs t.ex. till ett konto i Italien. Också ett förmedlande företag som har sin verksamhet i en tredje stat kan förmedla en betalningsöverföring från en EES-stat till en annan. Om t.ex. en betalning från Finland överförs till Italien genom förmedling av en schweizisk bank som inte hör till samarbetsområdet, är betalningsöverföringen en i lagrummet avsedd

EES-överföring. Dessutom tillämpas lagen enligt 3 punkten på betalningsöverföringar (*betalningsöverföring med tredjestat*) mellan Finland och stater som inte hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (*tredje stat*).

I paragrafens 2 mom. begränsas tillämpningsområdet av lagens 2 och 3 kap. vilka direkt grundar sig på direktivet. I 1 punkten jämföras vissa sådana inrikes betalningsöverföringar som inte är utställda i finska pengar med EES-överföringar. De handläggs inte i den avveckling av betalningar som Finlands Bank ansvarar för utan utförs t.ex. via SWIFT-nätet. Valutaaffärerna sker på samma sätt som vid EES-överföringar och överföringen av täckning förmedlas av korrespondentbanker utomlands.

Enligt bestämmelsen i lagrummet tillämpas lagens 2 och 3 kap. inte på sådana inrikes överföringar som uppgår till över 50 000 euro eller motsvarande belopp och som inte görs i finska pengar om ett förmedlande företag som har sin verksamhet utomlands deltar i överföringen. Med finska pengar avses under den tredje fasen av den ekonomiska och monetära unionen finska mark och euro. Efter den övergångstid som löper ut i slutet av år 2001 avses med finska pengar euro.

En i lagrummet avsedd inrikes betalningsöverföring som görs i andra än finska pengar är t.ex. en överföring av en betalning i danska kronor mellan två banker som är verksamma i Finland om ett förmedlande företag som har sin verksamhet i Danmark deltar i överföringen. Om det belopp som anges i danska kronor motsvarar mera än 50 000 euro, tillämpas lagens 2 och 3 kap. inte på överföringen. Vid beräkningen av betalningsöverföringens belopp är accepttidpunkten för betalningsuppdraget den avgörande tidpunkten. En överföring mellan två i Finland verksamma banker av en betalning som är utställd i euro är en normal inrikes betalningsöverföring på vilken lagen tillämpas utan begränsningar. Likaså tillämpas

lagen utan begränsningar t.ex. på en sådan inrikes betalningsöverföring som görs i tyska mark och vars täckningsöverföring sker i Finland.

Enligt momentets 2 *punkt* tillämpas lagens 2 och 3 kap. inte på EES-överföringar av betalningar utställda i en tredje stats valuta. T.ex. EES-överföringar av betalningar i dollar hör inte till tillämpningsområdet för bestämmelserna i paragraferna i fråga. Det att ett förmedlande företag som har sin verksamhet i tredje stat eventuellt deltar i överföringen av en betalning mellan två EES-stater inverkar inte på tillämpningen av lagens 2 och 3 kap. Enligt bestämmelsen i denna punkt tillämpas 2 och 3 kap. inte heller på EES-överföringar av betalningar i en EES-stats valuta om betalningen är större än 50 000 euro eller motsvarande belopp. Bestämmelserna i nämnda paragrafer tillämpas t.ex. inte på en överföring mellan Finland och Sverige av en betalning i kronor som vid betalningsorderns accepttidpunkt motsvarar 50 000 euro och 10 cent.

Enligt 3 *punkten* tillämpas lagens 2 och 3 kap. inte på betalningsöverföringar med tredje stat. En överföring av en betalning mellan Finland och Schweiz hör t.ex. inte till tillämpningsområdet för bestämmelserna i nämnda paragrafer oberoende av i vilken valuta den utförs.

De flesta bestämmelserna i 2 och 3 kap. gäller med samma innehåll både inrikes betalningsöverföringar och de EES-överföringar på vilka de tillämpas. I fråga om vissa detaljer skiljer sig de bestämmelser som gäller inrikes betalningsöverföringar emellertid från de bestämmelser som gäller EES-överföringar och som grundar sig direkt på direktivet.

2 §. *Definitioner.* I 1 *mom.* 1 *punkten* definieras begreppet kreditinstitut som används i lagens 1 § 1 *mom.* Definitionen baserar sig på artikel 2 punkt a i direktivet där en hänvisning görs till begreppet kreditinstitut som definieras i artikel 1 av rådets första direktiv om samordning av lagar och andra författningar om rätten att starta och driva verksamhet i kreditinstitut 77/780 /EEG.

Enligt 4 *underpunkten* i lagrummet avses med kreditinstitut depositionsbanker och andra aktiebolag, andelslag eller hypoteks-föreningar som avses i 2 § 1 *mom.* kreditinstitutslagen och som idkar verksamhet enligt 1 § 1 *mom.* i lagen i fråga. I 1 § 1 *mom.* kreditinstitutslagen finns en bestämmelse om

lagens tillämpningsområde. Enligt denna bestämmelse gäller lagen affärsverksamhet som har till ändamål att yrkesmässigt från allmänheten ta emot depositioner eller andra medel som skall återbetalas och att med dessa medel för egen räkning erbjuda krediter och annan därmed jämförbar finansiering antingen direkt eller genom ett företag som hör till samma koncern eller konsolideringsgrupp.

Också utländska kreditinstitut omfattas enligt lagrummet av begreppet kreditinstitut. Enligt 2 § 1 *punkten* lagen om utländska kreditinstituts och finansiella instituts verksamhet i Finland (1608/1993) avses med kreditinstitut en bank eller en annan sammanslutning som idkar affärsverksamhet som består av att från allmänheten ta emot depositioner eller andra medel som skall återbetalas och bevilja krediter för egen räkning.

Om ett kreditinstitut har sin hemort i en stat som inte hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, är dess filial som är belägen i en EES-stat enligt *underpunkt b* ett kreditinstitut som avses i paragrafen under förutsättning att betalningsöverföringar hör till dess affärsverksamhet. Om ett kreditinstituts hemort är belägen t.ex. i USA, är dess filial i en EES-stat ett kreditinstitut som avses i denna punkt.

I 1 *mom.* 2 *punkten* i paragrafen definieras en finansiell sammanslutning. Definitionen motsvarar till sitt innehåll artikel 2 punkt c i direktivet där man hänvisar till en inrättning enligt definitionen i artikel 4.1 i rådets förordning (EG) nr 3064/93 om fastställandet av definitioner för tillämpningen av det förbud mot positiv särbehandling som avses i artikel 104 a i grundfördraget. I 2 *punkten* i momentet nämns emellertid inte kreditinstitut som nämns i förteckningen i artikel 4.1 i förordningen eftersom kreditinstitut definieras särskilt i momentets 1 punkt. Att man lämnat bort begreppet kreditinstitut från definitionen av finansiell sammanslutning har ingen betydelse för tillämpningen av lagen. Begreppet finansiell sammanslutning används bara i den föreslagna lagens 1 § enligt vilken lagen inte skall tillämpas om ett kreditinstitut, en finansiell sammanslutning eller en annan förmedlare av betalningar som definieras i 3 *punkten* i momentet är den som gett uppdraget att utföra en betalningsöverföring.

I momentets 2 punkt används uttrycket

finansiell sammanslutning och inte begreppet "finansinstitut" som används i den svenskspråkiga översättningen av direktivet eftersom definitionen på finansiella institut i 3 § kreditinstitutslagen skiljer sig från definitionen i direktivet. En användning av begreppet finansinstitut (finansiellt institut) i lagen om betalningsöverföringar i en annan betydelse än i kreditinstitutslagen kunde förorsaka missförstånd.

Enligt *underpunkt a* i lagrummet avses med finansiell sammanslutning en placeringsfond som avses i 2 § 2 punkten och ett fondföretag som avses i 2 § 10 punkten i lagen om placeringsfonder (48/1999). Enligt 2 § 2 punkten i lagen i fråga avses med placeringsfond genom fondverksamhet anskaffade och investerade tillgångar samt förpliktelser som följer av dem. Enligt 2 § 10 punkten avses med fondföretag en utländsk placeringsfond och ett därmed jämförbart utländskt företag för kollektiva investeringar.

Enligt *underpunkt b* avses med finansiell sammanslutning ett värdepappersföretag som avses i 4 § 1 mom. 1 punkten i lagen om värdepappersföretag (579/1996). Enligt 4 § 1 mom. 1 punkten i denna lag är ett värdepappersföretag ett finländskt aktieföretag som auktoriserats att tillhandahålla investeringstjänster. Med finansiell sammanslutning avses även ett utländskt värdepappersföretag som avses i 2 § 1 punkten i lagen om utländska värdepappersföretags rätt att tillhandahålla investeringstjänster i Finland (580/1996). Enligt 2 § 1 punkten i lagen avses med ett utländskt värdepappersföretag en fysisk eller juridisk person som yrkesmässigt tillhandahåller i rådets direktiv om investeringstjänster inom värdepappersområdet (93/22/EG) avsedda tjänster och som i någon annan stat än Finland har erhållit auktorisation motsvarande sådant verksamhetstillstånd som avses i 9 och 16 § lagen om värdepappersföretag.

Enligt *underpunkt c* avses med finansiell sammanslutning livförsäkringsbolag och skadeförsäkringsbolag som avses i 1 kap. 3 § 2 mom. lagen om försäkringsbolag (1062/1979) samt utländskt livförsäkringsbolag som avses i 3 punkten och utländskt skadeförsäkringsbolag som avses i 4 punkten i 2 § lagen om försäkringsbolag (398/1995). Enligt 2 § 1 mom. 3 punkten i senast nämnda lag är ett utländskt livförsäkringsbolag ett utländskt försäkringsbolag som driver livförsäkringsrörelse och enligt 4 punkten är ett

utländskt skadeförsäkringsbolag ett utländskt försäkringsbolag som driver skadeförsäkringsrörelse.

Enligt *underpunkt d* avses med finansiell sammanslutning även försäkringsförening som avses i 1 kap. 1 § 2 mom. i lagen om försäkringsföreningar (1250/1987). Enligt lagens 1 kap. 1 § 2 mom. är en försäkringsförening en på delägarnas ömsesidiga ansvar baserad försäkringsanstalt vars verksamhetsområde får omfatta högst 40 kommuner inom ett enhetligt område eller som enbart bedriver försäkring av fiskerimateriel.

Enligt *underpunkt e* avses med finansiell sammanslutning även andra inhemska eller utländska företag som utövar verksamhet av samma art som de företag som avses i underpunkterna a-d ovan. De företag som avses i underpunkterna a—d behöver verksamhetstillstånd för att utöva sin verksamhet och de övervakas av myndigheterna. För all den verksamhet som ingår i den affärsverksamhet som t.ex. kreditinstituten har tillstånd att utöva, såsom betalningsrörelse och valutaväxling, behövs dock inte verksamhetstillstånd.

I underpunkten avsedda företag är t.ex. i 3 § kreditinstitutslagen och 2 § 2 punkten i lagen om utländska kreditinstitut och finansiella instituts verksamhet i Finland avsedda finansiella institut såsom factoring-sammanslutningar. Enligt nämnda lagar avses med finansiella institut sammanslutningar, med undantag för kreditinstitut, vilka såsom sin huvudsakliga affärsverksamhet tillhandahåller tjänster som avses i 20 § 2—10 punkten eller förvärvar ägarandelar. Ett finansiellt institut behöver inte verksamhetstillstånd för att utöva verksamhet.

I momentets 3 punkt definieras annan förmedlare av betalningar. Definitionen grundar sig på artikel 2 punkt b i direktivet där beteckningen annat företag används.

Enligt detta lagrum avses med annan förmedlare av betalningar en fysisk person eller en sammanslutning som inte är ett kreditinstitut och som inom ramen för sin verksamhet gör betalningsöverföringar. I praktiken förmedlas betalningar av kreditinstitut och andra sammanslutningar. Enligt artikel 2 punkt b i direktivet kan också en fysisk person vara en i direktivet avsedd annan förmedlare av betalningar. En sammanslutning eller en fysisk person är en i punkten avsedd annan förmedlare av betalningar om dessa inom ramen för sin verksamhet gör betal-

ningsöverföringar. En enstaka överföring av en betalning gör inte en fysisk person eller en sammanslutning till annan förmedlare av betalningar. Att överföra betalningar skall enligt denna punkt utgöra en del av affärsverksamheten. Det behöver dock inte utgöra betalningsförmedlarens huvudsakliga affärsområde.

I punkten avsedda andra förmedlare av betalningar kan vara t.ex. sådana intressekontor och intressekontor i andelslagsform, sparkassor och personalkassor som förmedlar betalningar.

I momentets 4 punkt definieras företag. Definitionen grundar sig på artikel 2 punkt d i direktivet.

Enligt detta lagrum avses med företag den gemensamma beteckningen för kreditinstitut och annan förmedlare av betalningar. Till definitionen företag hör också ett i en annan EES-stat beläget filialkontor till ett finskt kreditinstitut samt ett i Finland beläget filialkontor till ett kreditinstitut vars hemort finns i en annan EES-stat, om dessa deltar i betalningsöverföringar. Vid tillämpningen av lagens 3 kap. anses ett kreditinstitut och dess filialkontor som är beläget i en annan stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet vara skilda företag. Ett företag ansvarar dock för sitt filialkontors verksamhet.

I momentets 5 punkt definieras förmedlande företag. Definitionen grundar sig på artikel 2 punkt e i direktivet.

Enligt detta lagrum är ett förmedlande företag ett företag som vid sidan av det företag beställaren respektive mottagaren av en betalning anlitat deltar i betalningsöverföringen. De betalningsöverföringscentraler som centraliserat avvecklar betalningar i vissa stater samt de s.k. korrespondentbankerna är i lagrummet avsedda förmedlande företag. En banks korrespondentbank i utlandet är bankens samarbetsbank som förmedlar betalningsöverföringar från sina samarbetsbanker i utlandet till andra banker i samma stat eller i andra stater. Flera korrespondentbanker kan delta i en betalningsöverföring.

I momentets 6 punkt definieras begreppet betalningsöverföring. Definitionen motsvarar artikel 2 punkt f i direktivet.

Enligt detta lagrum avses med en betalningsöverföring en penningöverföring inom ett företag eller till ett annat företag som utförs på uppdrag av en beställare av en betalning. Enligt 4 punkten i momentet avses med företag också ett företags filialkontor i

en annan stat. T.ex. en överföring av pengar som på uppdrag av beställaren av en betalning görs av en utländsk banks filialkontor i Finland till en bank som är belägen i en annan EES-stat är en i punkten avsedd betalningsöverföring.

Beställaren och mottagaren av en betalning kan vara samma person. T.ex. en överföring av pengar från beställarens konto till ett annat konto som han förfogar över inom samma bank omfattas av begreppet betalningsöverföring. I definitionen förutsätts dock inte att beställaren av betalningen har ett konto hos det företag till vilket han ger betalningsordern. Beställaren av betalningen kan överrätta de pengar som skall överföras kontant till företaget. Enligt 2 mom. i paragrafen är en kontant betalning till eget konto dock inte en i lagen avsedd betalningsöverföring.

Begreppet betalningsöverföring omfattar bara sådana uppdrag på basis av vilka betalningsöverföringens belopp på uppdrag av beställaren av betalningen krediteras ett konto som mottagaren förfogar över. Begreppet omfattar däremot inte de situationer då mottagaren av en betalning ber företaget debitera beloppet av betalningen från betalarens konto. Sålunda tillämpas lagen inte på betalningar som gjorts med bank- eller kreditkort eller genom s.k. direktdebitering. Inte heller checkbetalningar hör till lagens tillämpningsområde.

I momentets 7 punkt definieras en betalningsorder. Definitionen motsvarar artikel 2 punkt g i direktivet.

Enligt detta lagrum är en betalningsorder en instruktion som ges av en beställare av en betalning till ett företag om att överföra en betalning till en mottagare. Beställaren av betalningen kan inte ställa några villkor för utförandet av betalningen, exempelvis ett villkor enligt vilket pengarna kan krediteras mottagarens konto bara om mottagaren förete ett dokument som beställaren av betalningen utställt som villkor för betalningen. T.ex. rembursor och inkasso hör inte till lagens tillämpningsområde.

I momentets 8 punkt definieras begreppet mottagare. Definitionen grundar sig på artikel 2 punkt i i direktivet.

Enligt detta lagrum är mottagaren en betalningsöverförings slutliga mottagare som förfogar över det konto till vilket betalningsöverföringens belopp betalas. Beställaren av betalningen anger den slutliga motta-

garen i sin betalningsorder. Betalningen skall överföras till ett konto som mottagaren förfogar över. I allmänhet kan betalningsöverföringens belopp krediteras ett konto som öppnats i mottagarens namn hos det företag han anlitar. Det konto mottagaren förfogar över kan även vara ett konto som mottagaren har nyttjanderätt till men som har öppnats i någon annans namn. Också ett spärrat konto som företaget förvaltar för mottagarens räkning men vilket mottagaren inte har nyttjanderätt till uppfyller de krav som ställs i detta lagrum. Om mottagaren inte har ett konto hos det företag han anlitar, kan betalningsöverföringens belopp krediteras ett konto hos mottagarens företag från vilket mottagaren kan lyfta medlen. Också ett konto av denna typ är ett i lagrummet avsett konto som mottagaren förfogar över. T.ex. en person som vistas utomlands kan komma överens med ett företag där om att någon i Finland sänder honom pengar till företaget i fråga. En betalningsöverföring av denna typ omfattas av lagens tillämpningsområde.

I momentets 9 punkt definieras beställaren av en betalning. Definitionen grundar sig på artikel 2 punkt h i direktivet.

Enligt detta lagrum är beställaren av en betalning den som ger företaget en betalningsorder som gäller en betalningsöverföring. Betalningsordern ges ofta på en blankett för betalningsöverföringar. Den som antecknas som betalare på blanketten kan själv underteckna blanketten och lämna den till företaget. Också någon annan kan som ombud för den betalare som antecknats på blanketten underteckna blanketten för betalarens räkning. Rättsverkningarna av ombudets verksamhet riktar sig härvid direkt mot den huvudman som antecknats som betalare och ombudet lämnas helt utanför det avtalsförhållande som gäller uppdraget att överföra en betalning. En i punkten avsedd beställare av en betalning är i ett fall som detta den för vars räkning och i vars namn uppdraget att utföra en betalningsöverföring getts och inte den som handlat som ombud för honom.

I momentets 10 punkt definieras begreppet kund. Definitionen grundar sig på artikel 2 punkt j i direktivet.

Enligt detta lagrum avses med kund antingen beställaren eller mottagaren av en betalning eller bägge två. Sammanhanget avgör vad som avses.

I momentets 11 punkt definieras begreppet gottgörelseränta. Definitionen motsvarar artikel 2 punkt k i direktivet där benämningen "referensränta" används. Den benämning som används i direktivet kunde förorsaka missförstånd eftersom i punkten inte avses den referensränta som beräkningen av ränta grundar sig på utan den ränta som beräknats utgående från den.

I paragrafen definieras gottgörelseräntan på två olika sätt beroende på om det företag som är ersättningsskyldigt mot en kund är beläget i Finland eller en annan EES-stat. Eftersom det företag som ansvarar gentemot sin kund för att utföra en betalningsorder som getts i Finland är beläget i Finland, har beställaren av en betalning rätt till en gottgörelseränta som beräknats enligt *underpunkt a* om företaget blir ersättningsskyldigt mot honom. Enligt nämnda lagrum är gottgörelseräntan så stor som den dröjsmålsränta som föreskrivs i 4 § 3 mom. räntelagen.

Enligt 4 § 3 mom. räntelagen skall den som är ersättningsskyldig betala en ränta som är sju procentenhet högre än den av vederbörande ministerium fastställda referensränta som gäller vid tidpunkten i fråga. Ministeriet fastställer räntan årligen. Den nya referensräntan träder i kraft från början av varje nytt kalenderår. Referensräntan för år 1999 är fyra procent per år och den ränta som avses i 4 § 3 mom. räntelagen 11 procent per år.

Om det företag som är ersättningsskyldigt mot en kund är beläget i en annan EES-stat än Finland, är gottgörelseräntan enligt *underpunkt b* den gottgörelseränta som skall tillämpas i EES-staten i fråga. Varje stat fastställer i samband med att direktivet genomförs en gottgörelseränta i enlighet med vilken ersättningsskyldiga företag skall betala ränta till sina kunder.

I momentets 12 punkt definieras betalningsorderns acceptdag. Definitionen grundar sig på artikel 2 punkt l i direktivet, där benämningen "acceptdatum" används.

Enligt detta lagrum är acceptdagen den dag då beställarens företag fått alla de uppgifter som behövs för att överföra en betalning och alla de villkor som företaget ställt i fråga om täckning och utförande av betalningsöverföringen uppfyllts. Bl.a. de tidsfrister som föreskrivs i 7 § räknas från acceptdagen.

För att beställarens företag skall kunna verkställa betalningsordern skall beställaren

lämna företaget de uppgifter som företaget förutsätter att skall lämnas om betalningsordern. Frågan om vilka uppgifter som behövs kan t.ex. vara beroende av beslut som fattas av den som upprätthåller ett internationellt betalningsförmedlingssystem. Vid användning av t.ex. SWIFT-nätet förutsätts att beställarens företag förmedlar vissa uppgifter. Uppgifterna kan i fråga om betalningar till utlandet vara t.ex. mottagarens namn, adress, bank, kontouppgifter, valuta och belopp för betalningen samt betalningens leveranssätt. Kravet på vissa uppgifter kan också grunda sig på lag. T.ex. i lagen om förhindrande och utredning av penningtvätt förutsätts att medlens ursprung utreds i vissa i lagen bestämda fall.

Också de krav som beställarens företag har i fråga om täckning för betalningsöverföringen skall vara uppfyllda på betalningsorderns acceptdag. I allmänhet förutsätter beställarens företag att det på det konto som betalningen debiteras från finns tillräckliga medel för att utföra betalningsordern. Om verkställandet av betalningsordern förutsätter att det på beställarens konto också finns tillräckliga medel för att täcka de kostnader som hänför sig till betalningsordern, skall det belopp som finns på kontot utgöra minst summan av betalningsorderns belopp och kostnaderna.

Innan beställarens företag av beställaren fått alla de uppgifter som det behöver för att utföra betalningsordern och innan de villkor det ställt i fråga om täckning har uppfyllts är företaget inte förpliktat att förmedla betalningsordern vidare.

Enligt 2 mom. i paragrafen är en i Finland gjord kontant betalning till betalarens konto hos samma företag i Finland inte en i 1 mom. 6 punkten avsedd betalningsöverföring. De inbetalningar kunden gör till sitt eget konto hos samma företag omfattas inte av lagens tillämpningsområde. I momentet avses enbart de kontanta inbetalningar kunden gör till sitt eget konto. Om en kontant inbetalning görs till någon annan persons konto hos samma företag eller till betalarens konto hos ett annat företag, är det fråga om en i 1 mom 6 punkten avsedd betalningsöverföring.

3 §. *Lagens tvingande natur.* I punkt 8 i direktivets ingress konstateras att i direktivet fastställs de minimikrav som är nödvändiga för att säkerställa att kunderna får tillräcklig information om betalningsöverföringar och

att i direktivet fastställs de minimikrav, särskilt vad gäller kvaliteten, som de företag som genomför betalningsöverföringar skall uppfylla. För klarhetens skull konstateras i paragrafen att bestämmelserna i den föreslagna lagen är tvingande till fördel för kunden, om inte något annat föreskrivs i det som följer. Begreppet kund definieras i 2 § 1 mom. 10 punkten.

Att ett avtalsvillkor är ogiltigt innebär att villkoret i förhållandet mellan företaget och kunden inte har någon effekt. Domstolarna och konsumentklagonämnden skall beakta ett villkors ogiltighet ex officio.

2 kap. Information om betalningsöverföring

4 §. *Uppgifter som skall lämnas före en betalningsorder.* Paragrafen grundar sig på artikel 3 i direktivet. Enligt 1 mom. skall ett företag lämna sina kunder och andra intresserade lättförståelig information i skriftlig och vid behov även i elektronisk form om de villkor som tillämpas på betalningsöverföringar. För EES-överföringarnas del skall tillhandahållas uppgifter om villkoren både för betalningar till och från utlandet. De uppgifter som nämns i bestämmelsen skall hållas i företagets kontor så att de är tillgängliga för alla. Dessutom skall uppgifterna vid behov kunna erhållas i elektronisk form. Genom detta har en kund möjlighet att bekanta sig med uppgifterna t.ex. på sin hemterminal om han kan göra betalningsöverföringar via datanätet.

Informationen skall vara lätt att förstå. Den skall framställas i allmänspråklig form på ett tydligt sätt. Om informationen innehåller begrepp som är okända eller oklara för kunden, skall deras betydelse definieras. Om ett företag t.ex. använder sig av begreppet valuteringsdag, skall uppgifterna innehålla en förklaring över vad som avses med valuteringsdag.

I momentet finns en förteckning över de uppgifter som åtminstone skall ingå i den information som skall tillhandahållas om villkoren för betalningsöverföringar. Förteckningen är inte avsedd att vara uttömmande. Utgångspunkten är att informationen skall innehålla uppgifter om alla sådana omständigheter som i allmänhet har betydelse för kunden då han fattar sitt beslut om betalningsuppdraget. Om ett företag t.ex. utför betalningsöverföringar så att det anger en-

bart mottagarens kontonummer och inte både namn och kontonummer, skall företaget uttryckligen nämna detta i sin information om betalningsöverföringar. Då förstår kunden att fästa särskild uppmärksamhet vid att anteckna kontonumret rätt i betalningsordern. Om man i villkoren begränsat beställarens möjlighet att återkalla en betalningsöverföring, skall detta likaså nämnas i den tillgängliga informationen.

Enligt momentets 1 punkt skall i informationen anges den tid inom vilken de medel som är föremål för betalningsordern krediteras kontot hos mottagarens företag. Tiden kan även anges så att medlen är på kontot hos mottagarens företag senast en viss bankdag.

Enligt momentets 2 punkt skall av uppgifterna framgå även den tidpunkt från vilken den tid som avses i punkt 1 räknas. Företaget kan själv fastställa tidpunkten. I praktiken torde denna tidpunkt vara betalningsorderns acceptdag som definieras i 2 § 1 mom. 12 punkten. Enligt 7 § i den föreslagna lagen räknas tiden för utförande av en betalningsöverföring från betalningsorderns acceptdag, om inte något annat har överenskommit. I de uppgifter som lämnas kan t.ex. nämnas att medlen krediteras kontot hos mottagarens företag senast den femte bankdagen efter betalningsorderns acceptdag. Om begreppet acceptdag används, skall emellertid samtidigt förklaras vad som avses med denna.

Enligt momentets 3 punkt skall den tid anges inom vilken det belopp som överförs till kontot hos mottagarens företag krediteras mottagarens eget konto. Beställarens företag vet i allmänhet inte vad mottagarens företag och mottagaren eventuellt har överenskommit om beträffande betalning till mottagarens konto. Av denna anledning kan man i den utredning som ges till kunden konstatera att om inte mottagaren och mottagarens företag kommit överens om något annat, skall mottagarens företag i enlighet med lagen betala den överförda betalningens belopp till mottagarens eget konto senast den bankdag som följer på den dag då medlen krediterades kontot hos mottagarens företag.

Enligt momentets 4 punkt skall de arvoden och kostnader som företaget debiterar sin kund eller sättet att beräkna dessa anges i informationen. För att en kund skall få en uppfattning om totalkostnaderna för en betalningsöverföring bör i uppgifterna även

beaktas de arvoden och kostnader som förmedlande företag eventuellt debiterar. Ett företag uppfyller sin informationsskyldighet genom att uppge det exakta beloppet av arvoden och kostnader som debiteras för utförande av en betalningsöverföring. Om det exakta beloppet av kostnader och arvoden inte uppges, skall sättet att beräkna dem anges i villkoren.

Enligt momentets 5 punkt skall den valuteringsdag som företaget eventuellt tillämpar anges i informationen. T.ex. vid EES-överföringar är valuteringsdagen i allmänhet den dag då mottagarens företag har rätt att debitera kontot hos beställarens företag med betalningsöverföringens belopp. Med valuteringsdag avses inte den dag då medlen finns på mottagarens konto. Vid inrikes betalningsöverföringar avser valuteringsdagen i allmänhet den dag från vilken ränta betalas på medel som kommit in på ett konto eller den dag till vilken ränta betalas på medel som betalas ut från ett konto. Valuteringsdagen är olika hos olika banker och den kan t.o.m. variera inom samma bank enligt kontoform. Kundens specifika överenskommelser om tillämplig valuteringsdag kan även träffas. Av denna anledning är det viktigt att den valuteringsdag som företaget använder definieras på ett klart och lättförståeligt sätt i den information som företaget ger.

Enligt momentets 6 punkt skall i informationen anges vilka medel kunden har till sitt förfogande för att få rättelse och hur dessa kan anlitas. I informationen skall t.ex. nämnas att ärenden som gäller betalningsöverföringar kan föras till konsumentklagonämnden eller bankbranschens rådgivningsbyrå för handläggning. Dessutom skall nämndens och byråns adress och anvisningar om hur man kan vända sig till dem ingå i informationen.

Enligt 2 mom. i paragrafen skall företaget dessutom tillhandahålla uppgifter om vilka valutakurser som tillämpas vid inrikes betalningsöverföringar som verkställs i utländsk valuta och vid EES-överföringar. Med utländsk valuta avses valutan i en stat som inte hör till den ekonomiska och monetära unionen. Företaget skall ange om det vid valutaväxling tillämpar t.ex. centralbankens officiella valutakurser i staten i fråga eller företagets egna valutakurser. Det skall också framgå om man vid valutaväxlingen använder sig av köp- eller säljkursen.

5 §. Uppgifter som skall lämnas när en

betalningsöverföring har utförts. Paragrafen grundar sig på artikel 4 i direktivet. I 1 mom. finns en bestämmelse om den utredning som företaget skall lämna kunden efter att det överfört en betalning eller tagit emot en överförd betalning. Det företag som beställaren av betalningen anlitat skall tillstålla beställaren de uppgifter som anges i momentet efter att betalningen krediterats kontot hos mottagarens företag. Mottagarens företag skall på motsvarande sätt tillstålla mottagaren uppgifter då det mottagit betalningen för mottagarens räkning. Inte heller förteckningen över uppgifter i denna paragraf är uttömmande.

Enligt 1 mom. 1 punkten skall företaget tillstålla kunden uppgifter på basis av vilka kunden kan identifiera betalningsöverföringen. Identifikationsuppgifterna kan vara t.ex. referens- eller arkivnummer. Med hjälp av identifikationsuppgifterna kan kunden i efterskott be företaget om uppgifter om betalningsöverföringen för att t.ex. kunna visa för mottagaren att han betalat en faktura.

Enligt 2 punkten i momentet skall kunden tillställas uppgifter om betalningsöverföringens ursprungliga belopp. Det ursprungliga beloppet skall meddelas även om de medel som är föremål för betalningsöverföringen har inbetalats till fullt belopp på kontot hos mottagarens bank. Enligt 9 § i den föreslagna lagen skall företagen verkställa betalningsöverföringen till fullt belopp om inte beställaren av en betalning angett något annat. Med hjälp av denna uppgift kan mottagaren kontrollera att de företag som deltagit i överföringen inte dragit av sina kostnader och arvoden från den överförda betalningen. Om beställaren angett att mottagaren helt eller delvis skall bestrida utgifterna för överföringen, skall mottagarens företag enligt 3 mom. i denna paragraf meddela detta till mottagaren.

Enligt 3 punkten skall de arvoden och kostnader som debiteras kunden meddelas honom. Beställarens företag skall tillstålla beställaren uppgifter om de arvoden och kostnader som redan har debiterats och som ännu kommer att debiteras. Mottagarens företag skall på motsvarande sätt informera mottagaren om de kostnader och arvoden som debiteras honom. Beloppen skall anges exakt, att meddela beräkningsgrunderna räcker inte.

Enligt 4 punkten skall kunden ges en utredning om den valuteringsdag företaget

eventuellt använder.

Enligt 2 mom. i paragrafen skall företaget tillstålla kunden de uppgifter som avses i 1 mom. på ett lättförståeligt sätt i skriftlig eller vid behov elektronisk form. Informati-onen behöver inte ges i ett separat dokument, utan kan t.ex. ges i de kontoutdrag som regelbundet sänds till kunden. Företaget kan även ge uppgifterna i elektronisk form t.ex. då kunden gett en betalningsorder via sin hemterminal. Kunden och företaget kan också komma överens om att uppgifterna enbart ges i elektronisk form.

Företaget måste lämna kunden de uppgifter som nämns i bestämmelsen, om inte kunden uttryckligen avstått från sin rätt att få uppgifterna. Kunden kan avstå från sin rätt antingen muntligt eller skriftligt. Vid behov skall företaget kunna visa att kunden avstått från denna rätt. Eftersom det i bestämmelsen förutsätts att kunden uttryckligen avstått från sin rätt att få uppgifter, kan företagen inte använda standardvillkor enligt vilka en kund alltid avstår från denna rätt. Ett avstående kan i praktiken meddelas t.ex. så att kunden i en punkt i den blankett som används för betalningsöverföringen antecknar att han inte önskar erhålla uppgifterna. Det kan vara ändamålsenligt för beställaren av betalningen att avstå från rätten till uppgifter t.ex. då denne inte har ett konto hos företaget i fråga och sålunda inte kan få uppgifterna på ett kontoutdrag och att avsända ett särskilt meddelande skulle medföra kostnader som i jämförelse med själva betalningens belopp är onödigt stora.

Om beställaren av en betalning angett att mottagaren helt eller delvis skall bestrida de utgifter betalningsöverföringen förorsakar, skall mottagarens företag enligt 3 mom. meddela detta till mottagaren. Bestämmelsen hänför sig till 9 § 1 mom., enligt vilket betalningsöverföringen skall utföras till fullt belopp om inte beställaren av en betalning uttryckligen angett att mottagaren helt eller delvis skall bestrida kostnaderna för betalningsöverföringen.

Om en valutaväxling utförts, skall det företag som utfört växlingen enligt 4 mom. meddela kunden vilken växelkurs som använts. Växelkursen skall anges exakt i siffror.

3 kap. Företagens minimiförpliktelser

6 §. Företagens särskilda utfästelser. Para-

grafen grundar sig på artikel 5 i direktivet. Bestämmelsen gäller uppdrag att på särskilda villkor utföra en betalningsöverföring som företaget inte avböjt. Kunden kan ha en särskild orsak till att han förutsätter att betalningsöverföringen utförs t.ex. inom två bankdagar. Om företaget inte vågar att utföra ett uppdrag som detta, är det på kundens begäran förpliktat att utföra betalningsöverföringen inom angiven tid mot de arvoden och kostnader det meddelat.

Det i paragrafen avsedda uppdraget kan t.ex. basera sig på att företaget i sina produktbeskrivningar meddelat att det utför EES-överföringar snabbare än inom de fem bankdagar som föreskrivs i 7 §, t.ex. inom två bankdagar. Bland annat internationella expressöverföringar och de eurobetalningar som en del banker erbjuder utförs snabbare än vad som förutsätts i 7 §. Om ett företag märker att det t.ex. på grund av dåliga bankförbindelser till mottagarens företag inte kan ta ansvar för att betalningsöverföringen utförs inom angiven tid, skall det meddela kunden detta. Företaget får inte lämna tiden öppen genom att t.ex. meddela att det gör sitt bästa för att utföra överföringen inom den tid det angett. Företaget kan t.ex. meddela att det inte kan utföra betalningsöverföringen inom angivna två dagar och erbjuda sig att utföra den t.ex. inom fyra dagar. Om kunden inte godkänner den längre tid som företaget föreslår, skall företaget avböja uppdraget.

Företaget skall alltid på kundens begäran i sin särskilda utfästelse ange tiden för utförande av betalningsöverföringen och beloppet av de arvoden och kostnader det debiterar för överföringen. En valutaväxling som betalningsöverföringen förutsätter kan göras först efter att den särskilda utfästelsen getts. Eftersom de kostnader en valutaväxling medför inte alltid kan beräknas när utfästelsen ges, har företaget enligt bestämmelsen rätt att av kunden utöver de kostnader som anges i utfästelsen debitera de faktiska kostnader som beror på den vid valutaväxlingen tillämpade växelkursen.

7 §. *Tid för utförande av betalningsöverföringar.* Paragrafens 1 mom. grundar sig på artikel 6.1 punkterna 1 och 2 i direktivet. Enligt bestämmelsen skall beställarens företag genomföra betalningsöverföringen inom överenskommen tid. Beställarens företag har verkställt betalningsöverföringen när de medel som är föremål för överföringen kredite-

rats kontot hos mottagarens företag. Om en tid för genomförande av överföringen inte har överenskommit, skall en inrikes betalningsöverföring i finska pengar krediteras kontot hos mottagarens företag senast den bankdag som följer på betalningsorderns acceptdag. Med finska pengar avses mark och euro under perioden av övergång till den ekonomiska och monetära unionen.

En inrikes betalningsöverföring i utländska pengar och en EES-överföring skall på motsvarande sätt krediteras kontot hos mottagarens företag senast den femte bankdagen som följer på betalningsorderns acceptdag. Med utländska pengar avses de nationella myntenheterna i de andra stater som deltar i den ekonomiska monetära unionen under övergångsskedet till unionen samt valutorna i de EES-stater som inte deltar i den ekonomiska och monetära unionen och tredje staters valutor.

Av punkt 9 i direktivets ingress framgår att man med direktivet försöker sträva efter att den maximala tidsåtgången för betalningsöverföringar förkortas och att de företag som redan har korta tidsfrister kan bibehålla dem. För att man skall kunna nå detta mål är det viktigt att de företag som förelagens ikraftträdande har tillämpat kortare tidsfrister än de föreskrivna inte då lagen träder i kraft börjar iakttä längre tidsfrister.

De tidsfrister som föreskrivs i momentet räknas i bankdagar. I lagen definieras emellertid inte begreppet bankdag. Begreppets innehåll och de dagar som anses vara bankdagar är olika i olika EES-stater. EES-staterna har flera nationella högtidsdagar, så som självständighetsdagen, som inte är bankdagar i staten i fråga men är det i de andra staterna. En betalningsorder kan vara verkställd enligt lag även om betalningen inte har krediterats kontot hos mottagarens företag senast den femte finska bankdagen. Om t.ex. den femte finska bankdagen inte är en bankdag i den stat där mottagarens företag är beläget, framskjuts tidsfristens sista dag till följande bankdag i staten i fråga. Om en finsk bank har accepterat en betalningsorder och förmedlat den vidare till ett förmedlande företag i en annan EES-stat t.ex. dagen före självständighetsdagen, blir tidsfristen inte längre för att självständighetsdagen inte är en bankdag i Finland. Det avgörande är om en viss dag är bankdag i den stat där det företag som just då handlägger betalningsöverföringen är beläget.

Tidsfristen räknas från den i 2 § 1 mom. 12 punkten avsedda acceptdagen för betalningsordern. Ett företag accepterar betalningsordern den dag som beställaren har angett under förutsättning att de övriga villkoren för betalningsöverföringen är uppfyllda. Beställarens och mottagarens företag skall tillsammans se till att medlen finns på kontot hos mottagarens företag inom utsatt tid. Beställarens företag kan inte gentemot sin kund åberopa att tiden överskridits på grund av ett förmedlande företag. Om beställarens företag använder ett eller flera förmedlande företag vid utförandet av en EES-överföring, skall företaget se till att de förmedlande företagen handlar så att betalningsöverföringen kan verkställas inom angiven tid.

2 mom. i paragrafen grundar sig på artikel 6.2 punkterna 1 och 2 i direktivet. Enligt detta moment skall mottagarens företag kreditera mottagarens konto med de överförda medlen inom överenskommen tid. Om någon tid inte har överenskommit, skall mottagarens företag kreditera mottagarens konto med den överförda betalningen senast den bankdag som följer på den dag då medlen betalades in på konto hos mottagarens företag.

Tidsfristen tillämpas både på inrikes betalningsöverföringar och EES-överföringar. Vid inrikes betalningsöverföringar utställda i finska pengar får mottagarens företag in medlen på sitt checkkonto vid Finlands Bank som ett resultat av täckningsöverföringen bankerna emellan. Mottagarens företag skall bokföra de medel som är föremål för betalningsöverföringen på mottagarens konto senast den bankdag som följer på den dag då täckningsöverföringen genomfördes. Vid inrikes betalningsöverföringar i utländska pengar och vid EES-överföringar skall mottagarens företag bokföra medlen på mottagarens konto senast följande bankdag efter att företaget mottagit täckning för betalningsöverföringen av beställarens företag.

8 §. *Ersättningsskyldighet vid försummelse att iaktta tidsfristen.* 1 mom. i paragrafen grundar sig på artikel 6.1 i direktivet. Enligt detta moment skall beställarens företag betala ersättning till beställaren när företaget försummat att iaktta tidsfristen om de medel som är föremål för betalningsöverföringen inte krediterats kontot hos mottagarens företag inom den tid som föreskrivs i 7 § 1 mom.

Ersättningen beräknas på basis av den

gottgörelseränta som avses i 2 § 1 mom. 11 punkten från utgången av tidsfristen till den dag då betalningsöverföringens belopp krediteras kontot hos mottagarens företag. Den gottgörelseränta som används som beräkningsgrund för ersättningen bestäms enligt lagen i den EES-stat där det företag som är skyldigt att betala ersättning till en kund är beläget. På de betalningsorder som ges i Finland tillämpas alltså alltid en ränta av den storlek som föreskrivs i 4 § 3 mom. räntelagen eftersom det ersättningskyldiga företaget är beläget i Finland.

Om betalningsöverföringen inte verkställts inom utsatt tid på grund av orsaker som beror på ett förmedlande företag, skall det förmedlande företaget på motsvarande sätt betala en ränta som beräknas så som beskrivs ovan till beställarens företag. Det förmedlande företaget är inte direkt ersättningskyldigt gentemot beställaren. Ett förmedlande företags ersättningskyldighet bestäms enligt 2 § 1 mom. 1 punkten a underpunkten också om det är beläget i en annan EES-stat än det företag som är ersättningskyldigt gentemot beställaren. På en betalningsorder som ges i Finland tillämpas t.ex. vid beräkningen av ersättningskyldigheten för ett i Tyskland beläget förmedlande företag en ränta av den storlek som föreskrivs i 4 § 3 mom. räntelagen, eftersom det företag som är ersättningskyldigt gentemot beställaren är beläget i Finland.

I den föreslagna lagen finns inte bestämmelser om den tid inom vilken beställarens företag skall överföra de medel betalningsöverföringen avser till ett förmedlande företag. Beställarens företag och det förmedlande företaget kan sinsemellan överenskomma om de behövliga tidsfristerna för utförande av betalningsöverföringen. Om beställarens företag inte iakttar den överenskomna tiden och det förmedlande företaget på grund av detta inte hinner betala betalningsöverföringens belopp inom i 7 § 1 mom. föreskriven tid till kontot hos mottagarens företag, är det förmedlande företaget inte skyldigt att betala ersättning till beställarens företag.

I paragrafens 2 mom. finns en bestämmelse om den ersättningskyldighet som mottagarens företag har gentemot mottagaren. Momentet grundar sig på artikel 6.2 i direktivet.

Om mottagarens företag inte krediterat mottagarens konto med de överförda medlen

inom den tid som föreskrivs i 7 § 2 mom., skall det enligt momentet som ersättning betala mottagaren en ränta som beräknats på basis av gottgörelseräntan från utgången av den i 7 § 2 mom. föreskrivna tiden till den dag då medlen krediteras mottagarens konto. Om mottagarens företag är beläget i en annan EES-stat än Finland, beräknas ersättningen på basis av den gottgörelseränta som tillämpas i staten i fråga också då finsk lag tillämpas på betalningsöverföringen.

En kund har enligt 3 mom. inte rätt till den ersättning som avses i 8 § om företaget visar att dröjsmålet med betalningen är en följd av orsaker som beror på kunden. Momentet grundar sig på artikel 8.3 i direktivet. Om betalningen fördröjts t.ex. på grund av att beställaren lämnat oriktiga uppgifter, har beställaren eller mottagaren inte rätt till ersättning. Här avsedda fel eller brister kan vara t.ex. en oriktig anteckning av mottagarens namn eller kontonummer.

Om företaget utför betalningsöverföringar så att mottagaren anges enbart med kontonummer, skall det uttryckligen nämnas detta i de uppgifter som enligt 4 § skall finnas tillgängliga för kunden så att denne kan fästa särskild uppmärksamhet vid att mottagarens kontonummer antecknas korrekt på betalningsordern. Företaget skall emellertid iakttä noggrannhet vid utförandet av betalningsöverföringen. Om det genom att iakttä normal noggrannhet och förfara på vanligt sätt borde ha upptäckt att t.ex. mottagarens namn och kontonummer inte stämmer överens, befrias företaget kundens fel till trots inte från sin ersättningsskyldighet. Om man t.ex. vid mottagandet av en betalningsorder kan se att mottagarens namn och kontonummer inte svarar mot varandra på bildskärms-terminalen, kan man förutsätta att den tjänsteman som tar emot betalningsordern upptäcker felet. Om felet inte kunnat iakttas på ovan beskrivet sätt men företaget upptäckt felet i betalningsordern senare och betalningen fördröjts på grund av att företaget varit tvunget att utreda den riktiga mottagarens identitet, är företaget inte ersättningskyldigt gentemot sin kund.

Enligt 4 mom. i paragrafen avser den inte att begränsa de eventuella övriga rättigheter en kund eller ett företag som deltar i en betalningsöverföring har. Om en kund, t.ex. på basis av lag eller avtal har rätt till en större ersättning för dröjsmål med betalningsöverföringen än den som föreskrivs i paragrafen,

har han rätt att av det ersättningsskyldiga företaget erhålla även den del av ersättning som överskrider den ersättning som föreskrivs i paragrafen. Momentet grundar sig på artikel 6.4 i direktivet.

9 §. *Skyldighet att överföra en betalning till fullt belopp.* Paragrafens 1 mom. grundar sig på artikel 7.1 punkt 1 i direktivet. Enligt momentet skall beställarens företag, ett förmedlande företag och mottagarens företag efter betalningsorderns acceptdag överföra betalningen till fullt belopp om inte beställaren uttryckligen angett att de kostnader betalningsöverföringen förorsakar helt eller delvis skall bestridas av mottagaren. Med kostnader avses i detta sammanhang alla de utgifter betalningsöverföringen förorsakar kunden, såsom de arvoden företagen debiterar och de kostnader valutaväxlingen medför.

Med bestämmelsen strävar man efter att säkerställa att mottagarens konto krediteras med hela beloppet av betalningsöverföringen. Ur beställarens synvinkel är detta viktigt med tanke på t.ex. betalning av fakturor som förfallit till betalning. I praktiken leder bestämmelsen till att beställaren innan betalningsordern accepteras debiteras för alla de kostnader de företag har som deltar i utförandet av betalningsöverföringen. Beställarens företag kan debitera kostnader av beställaren ännu efter att betalningsordern accepterats, men företaget får inte dra av dem från beloppet av betalningsöverföringen.

Om beställaren så önskar, kan han specificera att kostnaderna för betalningsöverföringen helt eller delvis skall bestridas av mottagaren. Om beställaren angett detta, kan de företag som deltar i överföringen dra av sina egna kostnader från beloppet av betalningsöverföringen, varvid mottagaren inte erhåller betalningen till fullt belopp på sitt konto. Enligt 5 § 3 mom. i den föreslagna lagen skall mottagarens företag meddela mottagaren att beställaren angett att avdrag skall göras.

Enligt paragrafens 2 mom. har mottagarens företag utan hinder av det som föreskrivs i 1 mom. rätt att debitera mottagaren för avgifter som ansluter sig till kontoförvaltning enligt tillämpliga villkor eller praxis. Dessa avgifter får dock inte dras av från beloppet av betalningsöverföringen som i sin helhet skall krediteras mottagarens konto. Efter att den betalning som överförts bokförts på mottagarens konto, kan mottagarens

företag debitera mottagarens konto för de avgifter som ansluter sig till förvaltningen av kontot enligt de villkor som tillämpas i fråga om kontoförvaltning. Momentet grundar sig på artikel 7.1 punkt 2 i direktivet.

10 §. *Avdrag i strid med bestämmelserna.* Paragrafens 1 mom. 1 och 2 punkten grundar sig på artikel 7.2 i direktivet. I nämnda punkter finns bestämmelser om skyldigheten för beställarens företag och det förmedlande företaget att till kunden överföra beloppet av ett avdrag som i strid med bestämmelserna gjorts från betalningsöverföringen samt om företagens inbördes ansvar för sådana avdrag.

Enligt 1 mom. 1 punkten i paragrafen är beställarens företag skyldigt att på begäran av beställaren till mottagaren överföra det belopp företaget i fråga eller ett förmedlande företag i strid med bestämmelserna i 9 § har dragit av. Beställaren kan framställa begäran skriftligt eller muntligt. Om beställaren t.ex. gett betalningsordern via sin hemterminal, kan han framställa sin begäran om överföring av det felaktigt avdragna beloppet på samma sätt.

Enligt denna punkt ansvarar beställarens företag gentemot beställaren också för de avdrag som ett förmedlande företag gör i strid med bestämmelserna. Om det finns flera förmedlande företag, ansvarar beställarens företag gentemot beställaren för varje förmedlande företags felaktigt gjorda avdrag. För de avdrag som mottagarens företag gör i strid med bestämmelserna ansvarar beställarens företag inte.

Om beställaren inte i sin begäran specificerat till vem det felaktigt avdragna beloppet skall betalas, är företaget skyldigt att överföra detta belopp till mottagaren. Beställaren kan enligt denna punkt också begära att beloppet skall betalas till honom själv. Beställarens företag skall överföra det belopp som dragits av i strid med bestämmelserna i sin helhet till kunden och får inte debitera kunden för de kostnader som överföringen förorsakar.

Enligt 1 mom. 2 punkten i paragrafen är ett förmedlande företag skyldigt att till beställarens företag överföra det belopp som det förmedlande företaget i strid med 9 § dragit av. Beställarens företag kan dock begära att det belopp som dragits av överförs till mottagaren. Om ett flertal förmedlande företag deltagit i betalningsöverföringen, är bara det förmedlande företag som gjort ett

avdrag i strid med bestämmelserna skyldigt att överföra det belopp företaget i fråga dragit av till beställarens företag eller på detta företags begäran till mottagaren. Det förmedlande företaget skall överföra det avdragna beloppet i sin helhet och får inte debitera beställarens företag eller kunden för de kostnader som överföringen förorsakat.

1 mom. 3 punkten i paragrafen grundar sig på artikel 7.3. Enligt denna är mottagarens företag skyldigt att till mottagaren överföra det belopp som det i strid med 9 § dragit av. Mottagarens företag är skyldigt att överföra det belopp som dragits av i strid med bestämmelserna på eget initiativ när det upptäcker att avdraget gjorts och får inte debitera mottagaren för de kostnader som överföringen eventuellt förorsakar.

Enligt 2 mom. i denna paragraf begränsar inte bestämmelserna i 1 mom. en kunds eventuella övriga rättigheter. Om t.ex. beställaren förorsakats skada för att betalningsöverföringen inte krediterats mottagaren till fullt belopp senast på förfallodagen, är det företag som gjort ett avdrag i strid med bestämmelserna skyldigt att ersätta beställaren för den skada detta förorsakat honom.

11 §. *Återbetalning när en betalningsöverföring inte har utförts.* Den föreslagna lagens 11 och 12 § grundar sig på artikel 8.1 punkt 1 i direktivet. Beställarens företag ansvarar enligt 11 § 1 mom. gentemot beställaren för att de medel som är föremål för betalningsöverföringen krediteras kontot hos mottagarens företag inom i 7 § 1 mom. föreskriven tid också då ett eller flera förmedlande företag deltagit i utförandet av betalningsöverföringen. Om betalningsöverföringens belopp inte krediterats kontot hos mottagarens företag inom föreskriven tid, skall beställarens företag enligt momentet återbetala beställaren beloppet av den betalning som inte har överförts.

Beställarens företag är enligt den huvudregel som framgår av momentet skyldig att återbetala beställaren hela beloppet av en inrikes betalningsöverföring oberoende av dess storlek. Återbetalningsansvaret har vid inrikes betalningsöverföringar i utländska pengar och EES-överföringar i enlighet med direktivet begränsats till 12 500 euro eller motsvarande belopp. Trots begränsningen skall naturligtvis alla de företag som deltagit i betalningsöverföringen sträva efter att i mån av möjlighet återbetala betalningsöver-

föringens belopp i sin helhet.

Såsom framgår av 2 mom. är det i momentet föreskrivna maximibeloppet bara ett slags garantibelopp, med vilket ett företag har ett strikt ansvar för betalningsöverföringen. Med denna bestämmelse begränsas inte beställarens rätt att få ersättning av de företag som deltagit i betalningsöverföringen för den del av betalningen som överskrider maximibeloppet enligt allmänna skadeståndsrättsliga regler och principer som tillämpas på avtalsförhållanden. Om beställarens företag inte utfört betalningsöverföringen, skall det oberoende av begränsningen alltid återbetala hela beloppet av betalningsöverföringen till beställaren.

12 §. *Ersättning när en betalningsöverföring inte har utförts.* Enligt 1 mom. i paragrafen skall beställarens företag, utöver beloppet av den betalningsöverföring som skall återbetalas enligt 11 §, erlagga beställaren en ränta som beräknas enligt gottgörelseräntan på hela betalningsöverföringens belopp. Gottgörelseräntan definieras i 2 § 11 punkten. Den ersättning som skall betalas för en betalning som inte överförts beräknas enligt detta moment på hela beloppet av betalningsöverföringen också då en EES-överföring överstiger 12 500 euro eller motsvarande belopp. Om beloppet av en EES-överföring är t.ex. 20 000 euro, är företaget skyldigt att enligt 11 § återbetala 12 500 euro och dessutom i enlighet med 12 § som ersättning för försummelse att utföra betalningsöverföringen betala en ränta som beräknats på 20 000 euro.

Enligt 2 mom. i paragrafen begränsar inte 1 mom. beställarens eventuella övriga rättigheter. Om beställaren på basis av ett avtal eller med stöd av en annan lag har rätt till en större ersättning än den som avses i 1 mom., kan han åberopa denna rätt till den del den är större än den i 1 mom. avsedda ersättningen. Beställarens företag kan vara skyldigt att ersätta t.ex. en skada som förorsakas beställaren på grund av en fördröjd betalningsöverföring och som överskrider den ersättning som avses i 1 mom.

13 §. *Återbetalning och ersättning.* Paragrafen grundar sig på artikel 8.1 punkt 2 i direktivet. Beställaren har enligt paragrafen rätt att kräva återbetalning av beloppet av den försummade betalningsöverföringen och ersättning för försummelsen att verkställa betalningsöverföringen efter att den i 7 § 1 mom. föreskrivna tiden löpt ut. Några

formkrav på hur beställaren skall framställa yrkandet till sitt företag finns inte.

Beställarens företag skall återbetala det belopp betalningsöverföringen avser och betala ersättning för försummelse att verkställa betalningsöverföringen inom 14 dagar från att beställaren framställt ett yrkande om detta, om inte beloppet av betalningsöverföringen under denna period krediteras kontot hos mottagarens företag. Om beloppet av betalningsöverföringen krediteras kontot hos mottagarens företag inom 14 dagar från att yrkandet om återbetalning framställts, har beställaren rätt att få i 8 § avsedd ersättning av sitt företag för försummelse att iakttä tidsfristen.

14 §. *Förmedlande företags ansvar när en betalningsöverföring inte har utförts.* Paragrafen grundar sig på artikel 8.1 punkt 4 i direktivet. Enligt denna paragrafs 1 mom. skall ett förmedlande företag betala beloppet av den betalningsöverföring som skall återbetalas med stöd av 11 § jämte den ränta och de kostnader som föreskrivs i 12 § till det företag som gett det uppdraget att utföra betalningsöverföringen. Om flera förmedlande företag deltagit i betalningsöverföringen, är varje förmedlande företag som accepterat beställarens eller ett annat företags uppdrag att utföra en betalningsöverföring skyldigt att återbetala beloppet av betalningsöverföringen jämte ränta och kostnader till det företag som det fått uppdraget av. Återbetalningsskyldigheten överförs från ett förmedlande företag till ett annat så att det förmedlande företag som accepterat betalningsordern av beställarens företag återbetalar beloppet till beställarens företag och i sin tur kräver motsvarande belopp av det förmedlande företag som det förmedlat betalningsordern till. Återbetalningsskyldigheten utsträcker sig ända till det förmedlande företag från vilket de medel som är föremål för betalningsöverföringen inte förmedlats vidare till kontot hos mottagarens företag. Varje förmedlande företag är, oberoende av i vilken stat det är beläget, skyldigt att som ersättning för försummelse att verkställa en betalningsöverföring betala en ränta som i enlighet med 2 § 1 mom. 11 punkten är så stor som den gottgörelseränta som tillämpas i den stat där beställarens företag är beläget.

Enligt 2 mom. i paragrafen skall inte det som föreskrivs i 1 mom. tillämpas om underlåtelsen att utföra betalningsöverföringen beror på att det företag som gett betalnings-

ordern lämnat det förmedlande företaget oriktiga eller bristfälliga uppgifter. Ett förmedlande företag kan åberopa detta lagrum om instruktionerna varit så bristfälliga eller felaktiga att betalningsöverföringen på grund av dem t.ex. förmedlats till fel företag. Om betalningsöverföringen inte kunnat utföras på grund av oriktiga eller bristfälliga instruktioner, skall det förmedlande företaget i mån av möjlighet försöka återbetala beloppet av betalningsöverföringen. Även om beställarens företag eventuellt är skyldigt att betala ersättning till beställaren för att en betalningsöverföring inte utförts är det förmedlande företaget inte skyldigt att göra det. Ett förmedlande företag har enligt detta moment dessutom rätt att i enlighet med den princip som framgår av artikel 8.2 punkt 2 i direktivet dra av sina egna specificerade kostnader för återtagande av betalningen från beloppet av den betalning som skall återbetalas.

Om de oriktiga eller bristfälliga instruktionerna beror på ett förmedlande företag som tidigare deltagit i betalningsöverföringen, är detta företag skyldigt att i enlighet med 1 mom. återbetala beloppet av betalningsöverföringen jämte ränta och kostnader till det förmedlande företag som gett det betalningsordern eller till beställarens företag.

15 §. *Mottagarens företags ansvar när en betalningsöverföring inte har utförts.* Paragrafen grundar sig på artikel 8.2 i direktivet. Bestämmelserna i 11—14 § om återbetalning av beloppet av en försummad betalningsöverföring skall enligt denna paragrafs 1 mom. inte tillämpas om mottagarens företag har valt det förmedlande företag som försummat betalningsöverföringen. Beställarens företag är inte i ett sådant fall skyldigt att på basis av 11 § återbetala beloppet av den försummade betalningsöverföringen och inte heller att i enlighet med 12 § betala ersättning för att betalningsöverföringen inte utförts. Beställarens företag och de förmedlande företag som deltagit i betalningsöverföringen ansvarar inte för verksamheten i mottagarens företag och ett sådant förmedlande företag som detta företag valt. T.ex. de betalningsöverföringar som förmedlas till lokala banker verkställs av de lokala bankernas centralbank. Denna centralbank är då ett i bestämmelsen avsett förmedlande företag som valts av mottagarens företag och för vars åtgärder mottagarens företag ansvarar gentemot mottagaren.

Om ett förmedlande företag som mottagarens företag valt har försummat att utföra en betalningsöverföring, skall mottagarens företag enligt momentet i fråga kreditera mottagarens konto med beloppet av den betalning som inte överförts. I enlighet med direktivet är emellertid det ansvar mottagarens företag har för inrikes betalningsöverföringar i utländska pengar och EES-överföringar begränsat till 12 500 euro eller motsvarande belopp.

Mottagarens företag är inte enligt momentet skyldigt att betala mottagaren i 12 § avsedd ersättning för en försummelse att utföra en betalningsöverföring. Enligt 2 mom. begränsar bestämmelserna i 1 mom. dock inte mottagarens övriga rättigheter. Om mottagaren på andra grunder har rätt att få ersättning av sitt företag, kan han åberopa sin rätt utan hinder av 1 mom.

16 §. *Betalningsöverföring som uteblir av orsaker som beror på beställaren.* Paragrafen grundar sig på artikel 8.3 i direktivet. Enligt 1 mom. 1 punkten skall bestämmelserna i 11—15 § inte tillämpas om betalningsöverföringen inte kunnat utföras på grund av att beställaren gett sitt företag oriktiga eller bristfälliga uppgifter. Bristen eller felet skall vara av den art att den hindrat utförandet av betalningsöverföringen eller lett till att de medel som är föremål för betalningsöverföringen betalats till fel företag eller mottagare. Följderna av de oriktiga eller bristfälliga uppgifterna skall bedömas på samma grunder som tillämpas när man bedömer ersättningsskyldigheten vid dröjsmål enligt 8 § 3 mom.

Enligt 1 mom. 2 punkten skall bestämmelserna i 11—15 § inte heller tillämpas om ett förmedlande företag som beställaren uttryckligen valt försummat att utföra betalningsöverföringen. Förutsättningen för att bestämmelsen skall tillämpas är att beställaren meddelat sitt företag genom vilket förmedlande företag betalningen skall förmedlas till mottagarens företag. Om beställaren undantagsvis gett sitt företag en sådan instruktion, ansvarar han själv för de åtgärder som vidtas av det förmedlande företag han utsett.

Enligt 2 mom. i paragrafen skall de företag som deltagit i en betalningsöverföring sträva efter att i mån av möjlighet återbetala beloppet av en betalningsöverföring som på grund av i 1 mom. avsedda orsaker inte har utförts. De företag som deltagit i en betal-

ningsöverföring skall sträva efter att hitta de medel som på grund av oriktiga eller bristfälliga uppgifter betalats till fel förmedlande företag, mottagande företag eller mottagare. Om ett företag som deltagit i betalningsöverföringen hittar de medel som kommit bort, skall det återställa dem till det företag som det tagit emot överföringsuppdraget av. Om beställarens företag fått tillbaka beloppet av betalningsöverföringen, skall det enligt paragrafen återställa medlen till beställaren.

Beställarens företag och de förmedlande företag som deltagit i betalningsöverföringen har dock enligt paragrafen rätt att dra av sina egna specificerade kostnader för återtagande av medlen från beloppet av den betalningsöverföring som skall återbetalas. Beställaren kommer således att ansvara för alla de specificerade kostnader som förorsakats de företag som deltagit i en betalningsöverföring till följd av deras åtgärder för att få tillbaka beloppet av en betalning som inte har överförts.

4 kap. Särskilda bestämmelser

17 §. *En överförd betalnings giltighet gentemot utomstående.* Paragrafen grundar sig inte direkt på direktivet, men den princip som omfattats i paragrafen stämmer överens med direktivets bestämmelse om att en betalningsöverföring är verkställd vid den tidpunkt då de medel som är föremål för betalningsöverföringen krediterats kontot hos mottagarens företag.

Enligt 1 mom. 1 punkten i paragrafen är en betalningsöverföring enligt huvudregeln giltig gentemot beställarens borgenärer och andra tredje män från den tidpunkt då betalningsöverföringens belopp krediterats kontot hos mottagarens företag och mottagarens företag fått de uppgifter som behövs för att kreditera mottagarens konto med de överförda medlen. Om de överförda medlen t.ex. krediterats kontot hos mottagarens företag före den tidpunkt vid vilken beställarens konkurs inleds, binder betalningen beställarens konkursbo trots att medlen inte hunnit krediterats mottagarens konto innan konkurser inleds.

Bestämmelsen gäller alla betalningsöverföringar som finsk lag skall tillämpas på och man kan inte avvika från den genom att komma överens om något annat.

Beställaren och mottagaren vet inte vid vilken tidpunkt de överförda medlen i enlig-

het med 1 mom. krediterats kontot hos mottagarens företag. Mottagarens företag kan emellertid alltid i efterhand utreda precis när medlen krediterats kontot.

En överförd betalnings giltighet förutsätter alltid att mottagarens företag av beställarens företag eller ett förmedlande företag fått de uppgifter som behövs för att kreditera mottagarens konto. Mottagarens företag får uppgifterna om en inrikes betalningsöverföring i finska pengar av beställarens företag då man vid avvecklingen av betalningar utbyter transaktionsuppgifter. Vid bruttobetalningar tillställs mottagarens företag dock uppgifterna separat för varje överförd betalning. Uppgifterna om inrikes betalningsöverföringar i utländska pengar, EES-överföringar och betalningsöverföringar med tredje stat förmedlas till mottagarens företag t.ex. via SWIFT-nätet. Av SWIFT-meddelandena framgår när mottagarens företag får täckningen för betalningsöverföringen av beställarens företag eller av ett annat, av beställarens företag utsett företag.

Aven om de medel som är föremål för en betalningsöverföring inte skulle ha krediterats kontot hos mottagarens företag, är betalningsöverföringen enligt 2 mom. i paragrafen giltig gentemot betalarens borgenärer och andra tredje män om de villkor som mottagarens företag ställt beträffande täckning för betalningsöverföringen i övrigt uppfyllts. En tillämpning av bestämmelsen kan bli aktuell närmast i utrikesbetalningsverksamheten. De företag som deltar i ett betalningssystem genom vilket utrikesbetalningar förmedlas kan t.ex. gemensamt komma överens om att beloppet av en betalningsöverföring under vissa förutsättningar kan krediteras mottagarens konto redan innan motsvarande täckning krediterats kontot hos mottagarens företag. Likaså kan ett företag t.ex. komma överens med sådana kunder som tar emot ett stort antal utrikesbetalningar om att företaget krediterar mottagarens konto med de medel som är föremål för betalningsöverföring när det mottagit ett SWIFT-meddelande om en betalningsöverföring även om företaget inte har fått motsvarande täckning på sitt eget konto. Om mottagarens företag kommit överens om ovan beskrivna eller motsvarande täckningsarrangemang, är en betalning giltig gentemot betalarens borgenärer och andra tredje män när de villkor som gäller täckningen har uppfyllts.

Enligt paragrafens 2 mom. är en betal-

ningsöverföring giltig gentemot beställarens borgenärer och tredje män oberoende av om de i 1 mom. avsedda förutsättningarna uppfyllts alltid när de medel som är föremål för betalningsöverföringen krediterats mottagarens konto. Bestämmelsen blir tillämplig närmast då beställarens och mottagarens konto finns hos samma företag. I dessa situationer bokförs inte de medel som skall överföras på företagets konto utan de betalas direkt från beställarens konto till mottagarens konto. Om en kontant betalning görs vid mottagarens bank, krediteras mottagarens konto likaså genast utan någon överföring via bankens konto.

18 §. *Återkallande av betalningsorder.* Utgångspunkten är att en beställare av en betalning har rätt att återkalla betalningsordern. I allmänhet har denna rätt dock begränsats i avtalsvillkoren för betalningsöverföringar. Beställarens företag och beställaren kan t.ex. komma överens om att betalningsordern är oåterkallelig. Ett villkor som begränsar återkallelserätten kan ingå i de allmänna villkoren för betalningsförmedling vilka i enlighet med de allmänna principerna om giltigheten av standardavtalsvillkor kan bli en del av ett uppdrag att utföra en betalningsöverföring.

Då en betalningsöverföring genomförs och den överförda betalningen är giltig gentemot tredje män med stöd av 17 §, är det naturligt att betalningen också skall vara bindande för beställaren. För klarhetens skull fastställs i paragrafens 1 mom. att beställaren inte har rätt att återkalla betalningsordern efter att betalningen i enlighet med 17 § blivit bindande för tredje män.

Enligt 7 a § 2 mom. lagen om vissa villkor vid värdepappers- och valutahandel samt betalningssystem anses en betalningsförpliktelse ha uppkommit när en part i betalningssystemet enligt betalningssystemets regler inte har rätt att ensidigt återkalla ett uppdrag som gäller en betalningsförpliktelse. Efter denna tidpunkt kan inte heller en parts konkurs förorsaka en återgång av betalningsordern.

Nämnda lag gäller inte rättsförhållandet mellan beställaren och dennes företag. Om en betalningsöverföring genomförs i ett betalningssystem i vilket en part enligt systemets regler inte har rätt att återkalla överföringsordern, är det emellertid klart att inte heller beställaren och dennes borgenärer skall ha återkallelserätt. Denna princip framgår av artikel 5 i direktivet om slutgiltig av-

veckling i system för överföring av betalningar och värdepapper där det fastställs att en deltagare i ett system eller tredje man inte kan återkalla ett överföringsuppdrag efter en i systemets regler angiven tidpunkt.

På basis av det som anförs ovan föreslås att till 2 mom. fogas en uttrycklig bestämmelse om att en betalningsorder i betalningssystemet inte kan återkallas. Enligt denna bestämmelse har beställaren inte rätt att återkalla betalningsordern efter en i systemets regler angiven tidpunkt. Från och med denna tidpunkt har inte beställaren och dennes borgenärer längre någon dispositionsrätt över de medel betalningsöverföringen avser trots att betalningsöverföringen inte ännu enligt 17 § blivit bindande för beställaren och andra utomstående.

Om t.ex. ett konkursförfarande inleds mot beställaren efter att betalningsordern inte enligt systemets regler längre kan återkallas men innan de medel betalningsöverföringen avser krediterats kontot hos mottagarens företag, kan konkursboet inte kräva att den överförda betalningen återkallas från betalningssystemet eller av en part i det. Betalningsordern kan avvecklas i betalningssystemet oberoende av återgångskrav eller beställarens konkurs.

Avvecklingen har utförts när de medel betalningsöverföringen avser krediterats kontot hos mottagande part i betalningssystemet. Om denna part är mottagarens företag, binder den överförda betalningen med stöd av 17 § betalarens borgenärer och andra utomstående på samma sätt som om betalningen hade erlagts kontant vid den tidpunkt då de medel som betalningsöverföringen avser bokfördes på företagets konto. Om beställarens konkurs inletts innan prestationen med stöd av 17 § blivit bindande gentemot beställarens borgenärer, har dessa ännu rätt att kräva att de överförda medlen återgår till konkursboet. Ett återgångskrav kan framställas enbart mot mottagaren av betalningen.

19 §. *Tidpunkten vid vilken beställaren befrias från sin prestationsskyldighet gentemot mottagaren.* I paragrafen anges när beställaren skall anses ha uppfyllt sin prestationsskyldighet gentemot mottagaren. Efter att de i paragrafen avsedda förutsättningarna har uppfyllts har en betalningsöverföring samma rättsverkningar som en till mottagaren erlagd kontant betalning. Beställaren befrias enligt paragrafen från sin prestationsskyldighet gentemot mottagaren med belop-

pet av betalningsöverföringen vid den tidpunkt då den överförda betalningen enligt 17 § blir giltig gentemot tredje män.

Med specialbestämmelsen om betalningsöverföringar i 19 § kompletteras den princip som framgår av t.ex. skuldebrevslagen och köplagen att en skuld skall betalas hos borgenären, om inte något annat överenskommits. Enligt paragrafen är borgenärens fordran enligt huvudregeln betald när de medel som betalningsöverföringen avser betalats till det företag som fungerar som ombud för borgenären för att sedan krediteras ett konto hos borgenärens företag. Paragrafen tillämpas dock bara till den del något annat inte föreskrivs någon annanstans. Med den begränsas inte tillämpningen av specialbestämmelser om betalnings- och betalningstid i t.ex. konsumentskyddslagen, försäkringsavtalslagen, arbetsavtalslagen (320/1970) eller lagen om hyra av bostadslägenhet.

Paragrafen är dispositiv. Man kan avvika från den genom ett avtal mellan beställare och mottagare. Beställaren och mottagaren kan t.ex. komma överens om att fordran anses betald vid någon annan än i paragrafen föreskriven tidpunkt. I paragrafen tar man inte heller ställning till under vilka omständigheter den prestationsskyldige har rätt att uppfylla sin förpliktelse genom en betalningsöverföring.

Paragrafen tillämpas inte heller om något annat följer av praxis mellan beställaren och mottagaren eller av handelsbruk eller annan sedvänja som skall anses vara bindande mellan beställaren och mottagaren. Av omständigheterna kan det eventuellt framgå att det varit parternas avsikt att iakttä tidigare praxis mellan dem eller det handelsbruk, den banksed eller annan sedvänja som råder inom branschen. Denna praxis eller sedvana kan i sådana fall anses utgöra en del av avtalet. I fasta affärsförbindelser kan det mellan parterna etableras en betalningspraxis som visar att deras avsikt är att avvika från den regel som framgår av paragrafen. Om en part önskar ändra tidigare praxis, skall han komma överens om detta med den andra parten.

Handelsbruk, banksed eller annan motsvarande sedvänja kan åsidosätta den i paragrafen föreskrivna principen bara om sedvänjan kan anses vara bindande mellan parterna. Även en allmänt etablerad sedvänja binder enligt huvudregeln bara de näringsidkare

som är verksamma inom respektive bransch. En bank kan t.ex. inte åberopa banksed gentemot en konsument eller en sådan näringsidkare som inte kan förväntas känna till bruket i fråga.

20 §. *Force majeure*. Paragrafen grundar sig på artikel 9 i direktivet. Enligt paragrafens 1 mom. befrias ett företag som deltar i betalningsöverföringen från de förpliktelser som fastställs i 2 och 3 kap. om det kan visa att det finns ett sådant osedvanligt och oförutsägbart hinder för att uppfylla förpliktelserna som det inte har något inflytande över och vars följd det inte har någon möjlighet att avvärja ens med iakttagande av största möjliga noggrannhet. Enligt punkt 13 i ingressen till direktivet är ett inledande av insolvensförfarande mot ett företag som deltar i utförandet av betalningsöverföringen inte ett sådant oöverstigligt hinder. Beställarens företag och de andra företag som deltar i betalningsöverföringen bär således risken t.ex. för ett förmedlande företags konkurs och ansvar för sina förpliktelser i enlighet med den föreslagna lagens 2 och 3 kap.

Momentet gäller alla företag som deltar i betalningsöverföringen. Fastän bara ett av de företag som deltar i betalningsöverföringen skulle ha ett oöverstigligt hinder för att utföra betalningsöverföringen, har en kund inte rätt till ersättning av de övriga företagen som inte berörs av hindret. När det oöverstigliga hindret för betalningsöverföringen undanröjs skall företagen utföra betalningsöverföringen i enlighet med 2 och 3 kap. i den föreslagna lagen. Ett oöverstigligt hinder förlänger tiden för verkställande av en betalningsöverföring med så många bankdagar som hindret kvarstår. Bevisbördan för att ett oöverstigligt hinder föreligger bärs av det företag som åberopar det oöverstigliga hindret. Om en kund ber ett annat företag som deltar i betalningsöverföringen att uppfylla sin förpliktelse, kan företaget för att befrias från förpliktelsen förete den utredning som lagts fram av det företag som utsatts för det oöverstigliga hindret.

Enligt paragrafens 2 mom. gäller 1 mom. inte de förpliktelser som företagen har enligt lagen om förhindrande och utredning av penningtvätt. Ett företag skall enligt momentet uppfylla de förpliktelser som det ålagts i nämnda lag också då ett i 1 mom. avsett oöverstigligt hinder hindrar det från att verkställa en betalningsöverföring.

5 kap. Ikraftträdande

21 §. *Ikraftträdelse- och övergångsbestämmelser.* I paragrafens 1 mom. finns en sedvanlig bestämmelse om ikraftträdande. Enligt övergångsbestämmelsen i paragrafens 2 mom. skall den föreslagna lagen tillämpas på sådana betalningsöverföringar som ett företag accepterat en betalningsorder för efter att lagen trätt i kraft. Om acceptdagen för en betalningsorder om en betalningsöverföring infallit före lagens ikraftträdande, skall tidigare lag tillämpas. Begreppet betalningsorderns acceptdag definieras i 2 § 1 mom. 12 punkten.

2. Ikraftträdande

Tiden för genomförande av direktivet löper enligt artikel 11.1 ut den 14 augusti 1999. I samband med direktivet gav Europaparlamentet, rådet och kommissionen en gemensam deklaration i vilken man konstaterade att det gemensamma målet för med-

lems-staterna är att genomföra direktivet i den nationella lagstiftningen från den 1 januari 1999. Under de möten som kommissionen har arrangerat för att samordna genomförandet har man dock konstaterat att medlemsstaterna kommer att genomföra direktivet först då tiden för genomförande av direktivet löper ut.

De finska företagen kommer på grund av den föreslagna lagen att bli tvungna att se över den information som ges till kunderna och innehållet i de avtal som ingås med kunderna om betalningsöverföringar. Också avtalen mellan företagen måste ses över. På grund av detta kommer även datasystemen att ändras. Eftersom de justeringar och ändringar som genomförandet av direktivet leder till i huvudsak varit kända av företagen redan sedan direktivet gavs, har företagen haft möjlighet förbereda sig för dem. Av ovan nämnda skäl föreslås att lagen träder i kraft den 14 augusti 1999.

Med stöd av det som anförs ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lag

om betalningsöverföringar

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

1 §

Tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på betalningsöverföringar som getts i uppdrag åt ett kreditinstitut eller annat företag i sådana fall då uppdragsgivaren inte är ett kreditinstitut, en annan förmedlare av betalningar eller en finansiell sammanslutning och som genomförs:

- 1) i Finland (*inrikes betalningsöverföring*),
- 2) mellan Finland och stater som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (*EES-stat, EES-överföring*), och
- 3) mellan Finland och stater som inte hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (*tredje stat, betalningsöverföring med tredje stat*).

Denna lags 2 och 3 kap. tillämpas dock inte på

- 1) sådana inrikes betalningsöverföringar av belopp motsvarande över 50 000 euro som inte görs i finska pengar, om ett förmedlande företag som deltar i transaktionen bedriver sin verksamhet i en annan stat,
- 2) sådana EES-överföringar som utförs i tredje stats valuta eller överskrider 50 000 euro eller motsvarande belopp,
- 3) betalningsöverföringar med tredje stat.

2 §

Definitioner

I denna lag avses med:

- 1) *kreditinstitut*
  - a) ett kreditinstitut som avses i 2 § 1 mom. kreditinstitutslagen (1607/1993) och 2 § 1 punkten lagen om utländska kreditin-

stituts och finansiella instituts verksamhet i Finland (1608/1993), samt

b) en i en EES-stat belägen filial till ett kreditinstitut som inte har sin hemort i en EES-stat, om filialens affärsverksamhet omfattar betalningsöverföringar,

2) *finansiell sammanslutning*

a) en placeringsfond som avses i 2 § 2 punkten lagen om placeringsfonder (48/1999) och ett fondföretag som avses i 10 punkten i samma paragraf,

b) ett värdepappersföretag som avses i 4 § lagen om värdepappersföretag (579/1996) och ett utländskt värdepappersföretag som avses i 2 § 1 punkten lagen om utländska värdepappersföretags rätt att tillhandahålla investeringstjänster i Finland (580/1996),

c) ett livförsäkringsbolag och ett skadeförsäkringsbolag som avses i 1 kap. 3 § 2 mom. lagen om försäkringsbolag (1062/1979) samt ett utländskt livförsäkringsbolag som avses i 2 § 1 mom. 3 punkten lagen om utländska försäkringsbolag (398/1995) och ett utländskt skadeförsäkringsbolag som avses i 4 punkten i samma lag,

d) en försäkringsförening som avses i 1 kap. 1 § 2 mom. lagen om försäkringsföreningar (1250/1987), samt

e) ett annat inhemskt eller utländskt företag som utövar sådan verksamhet som de företag som avses ovan i denna punkt,

3) *annan förmedlare av betalningar* en fysisk person eller en sammanslutning som inte är ett kreditinstitut och som inom ramen för sin verksamhet utför betalningsöverföringar,

4) *företag* ett kreditinstitut eller en annan förmedlare av betalningar samt ett kreditinstituts filial som är beläget i en EES-stat och som deltar i betalningsöverföringar,

5) *förmedlande företag* ett företag som deltar i en betalningsöverföring vid sidan av de företag som beställaren respektive motta-

garen av en betalning anlitar,

6) *betalningsöverföring* en sådan penningöverföring som ett företag på uppdrag av beställaren av en betalning gör till mottagaren vid samma eller ett annat företag,

7) *betalningsorder* en av beställaren given villkorslös instruktion till ett företag om att överföra en betalning till en mottagare,

8) *mottagare* en betalnings slutliga mottagare som förfogar över ett konto som krediteras med det belopp betalningsöverföringen avser,

9) *beställare* den som ger en order om att överföra en betalning till en mottagare,

10) *kund* beställaren eller mottagaren beroende på sammanhanget,

11) *gottgörelseränta*

a) om det företag som är skyldigt att betala ersättning till en kund är beläget i Finland, ränta enligt 4 § 3 mom. räntelagen (633/1982), och

b) om det företag som är skyldigt att betala ersättning till en kund är beläget i en annan EES-stat än Finland, motsvarande ränta som tillämpas i EES-staten i fråga, samt

12) *acceptdag* den dag då det företag som beställaren anlitar har fått de uppgifter som behövs för att överföra en betalning och alla de villkor som företaget har ställt i fråga om täckning och utförande av betalningsöverföringen har uppfyllts.

En kontant betalning som vid ett företag i Finland erläggs till betalarens konto hos samma företag i Finland är dock inte en betalningsöverföring som avses i 1 mom. 6 punkten.

3 §

Lagens tvingande natur

Ett avtalsvillkor som avviker från bestämmelserna i denna lag till nackdel för en kund är ogiltigt, om inte något annat föreskrivs nedan.

2 kap.

Information om betalningsöverföring

4 §

Uppgifter som skall lämnas före en betalningsorder

Ett företag skall tillhandahålla sina kunder

lättförståelig information om villkoren för betalningsöverföringar. Informationen skall ges skriftligen och vid behov också i elektronisk form. Informationen skall innehålla uppgifter om åtminstone följande:

1) den tid inom vilken det belopp som en betalningsöverföring avser krediteras kontot hos det företag som mottagaren anlitar,

2) den tidpunkt från vilken den i 1 punkten nämnda tiden räknas,

3) den tid inom vilken det belopp som överförts till kontot hos mottagarens företag krediteras mottagarens konto,

4) de arvoden och kostnader som företaget debiterar sina kunder eller sättet att beräkna dessa,

5) den valuteringsdag som företaget eventuellt använder, och

6) möjligheterna få rättelse och hur kunden kan utnyttja dessa möjligheter.

Dessutom skall företaget tillhandahålla uppgifter om vilka valutakurser som används vid inrikes betalningsöverföringar som utförs i utländsk valuta och vid EES-överföringar.

5 §

Uppgifter som skall lämnas när en betalningsöverföring har utförts

När det företag som beställaren anlitar har överfört en betalning eller mottagarens företag har erhållit den överförda betalningen skall respektive företag lämna kunden åtminstone följande information:

1) uppgifter med hjälp av vilka kunden kan identifiera betalningsöverföringen,

2) det ursprungliga beloppet av betalningsöverföringen,

3) de arvoden och kostnader som debiteras kunden, och

4) den valuteringsdag som företaget eventuellt använder.

Företaget skall lämna kunden de uppgifter som avses i 1 mom. i lättförståelig form skriftligen och vid behov elektroniskt, om inte kunden uttryckligen avstått från rätten att få dessa uppgifter.

Om beställaren uttryckligen har angett att de kostnader som en betalningsöverföring medför skall betalas av mottagaren, skall mottagarens företag upplysa mottagaren om detta.

Om en valutaväxling har gjorts, skall det företag som utförde växlingen meddela kunden vilken växelkurs som har använts.

3 kap.

Företagens minimiförpliktelser

6 §

Företagens särskilda utfästelser

Om inte ett företag avböjer en betalningsorder med särskilda villkor, är företaget på kundens begäran förpliktat att genomföra en betalningsöverföring inom den tid som anges i betalningsordern mot de arvoden och till de kostnader som det har meddelat. Det som föreskrivs i denna paragraf gäller inte kostnader som hänför sig till den växelkurs som eventuellt används.

7 §

Tid för utförande av betalningsöverföringar

Det företag som beställaren anlitar skall inom överenskommen tid kreditera kontot hos mottagarens företag med det belopp som betalningsöverföringen avser. Om någon tid inte har överenskommits, skall inrikes betalningsöverföringar i finska pengar krediteras kontot hos mottagarens företag senast den bankdag som följer på acceptdagen för betalningsordern och inrikes betalningsöverföringar i utländska pengar samt EES-överföringar senast den femte bankdagen efter acceptdagen för betalningsordern.

Mottagarens företag skall inom överenskommen tid kreditera mottagarens konto med det belopp som betalningsöverföringen avser. Om någon tid inte har överenskommits, skall mottagarens företag kreditera mottagarens konto med det belopp som betalningsöverföringen avser senast den bankdag som följer på den dag då detta belopp krediterades kontot hos mottagarens bank.

8 §

Ersättningskyldighet vid försummelse att iakttä tidsfristen

Om det belopp som en betalningsöverföring avser inte krediteras kontot hos mottagarens bank inom den tid som föreskrivs i 7 § 1 mom., skall det av beställaren anlitate företaget som ersättning för försummelse att

iakttä tidsfristen betala beställaren gottgörelseränta från utgången av den tid som föreskrivs i 7 § 1 mom. till den dag då det belopp som betalningsöverföringen avser krediteras kontot hos mottagarens företag. Om det belopp som betalningsöverföringen avser inte krediteras kontot hos mottagarens företag inom föreskriven tid av orsaker som beror på ett förmedlande företag, skall detta företag till beställarens företag betala en ersättning som beräknas på ovan föreskrivet sätt.

Om mottagarens företag inte krediterar mottagarens konto med det belopp en betalningsöverföring avser inom den tid som föreskrivs i 7 § 2 mom., skall detta företag som ersättning för försummelse att iakttä tidsfristen betala mottagaren gottgörelseränta från utgången av den tid som föreskrivs i 7 § 2 mom. till den dag då beloppet krediteras mottagarens konto.

Kunden har dock inte rätt till ersättning enligt denna paragraf, om företaget visar att betalningen har fördröjts av orsaker som beror på kunden.

Bestämmelserna i denna paragraf begränsar inte de eventuella övriga rättigheter som en kund eller ett företag som deltagit i en betalningsöverföring har.

9 §

Skyldighet att överföra en betalning till fullt belopp

Ett företag som deltar i en betalningsöverföring skall efter acceptdagen överföra betalningen till fullt belopp, om inte beställaren uttryckligen har angett att de kostnader som betalningsöverföringen medför helt eller delvis skall betalas av mottagaren.

Mottagarens företag har rätt att i enlighet med tillämpade villkor eller praxis debitera mottagarens konto för de kostnader som hänför sig till förvaltningen av kontot.

10 §

Avdrag i strid med bestämmelserna

Om ett företag har gjort ett avdrag från det belopp som betalningsöverföringen avser i strid med bestämmelserna i 9 §, är

1) beställarens företag skyldigt att på be-

gäran av beställaren till mottagaren överföra det belopp som företaget i fråga eller det förmedlande företaget har dragit av, om inte beställaren begär att det belopp som har dragits av skall betalas till honom,

2) ett förmedlande företag skyldigt att till beställarens företag överföra det belopp som företaget i fråga har dragit av, om inte beställarens företag begär att det belopp som har dragits av skall överföras till mottagaren, och

3) mottagarens företag skyldigt att till mottagaren överföra det belopp som företaget i fråga har dragit av.

Bestämmelserna i 1 mom. begränsar inte en kunds eventuella övriga rättigheter.

11 §

Återbetalning när en betalningsöverföring inte har utförts

Om det belopp som en betalningsöverföring avser inte krediteras kontot hos mottagarens företag inom den tid som föreskrivs i 7 § 1 mom., skall beställarens företag till beställaren återbetala beloppet av den betalning som inte har överförts. Om det är fråga om en inrikes betalningsöverföring i utländska pengar eller en EES-överföring, är företaget dock inte skyldigt att återbetala mera än 12 500 euro eller ett belopp som motsvarar detta.

Bestämmelserna i 1 mom. begränsar inte beställarens eventuella övriga rättigheter.

12 §

Ersättning när en betalningsöverföring inte har utförts

Beställarens företag skall utöver beloppet av en betalning som skall återbetalas enligt 11 § betala beställaren en ränta som beräknas enligt gottgörelseräntan på hela det belopp som betalningsöverföringen avser för perioden mellan acceptdagen och den dag då det belopp som betalningsöverföringen avser återbetalas samt beloppet av de kostnader som betalningsöverföringen har medfört för beställaren.

Bestämmelserna i 1 mom. begränsar inte beställarens eventuella övriga rättigheter.

13 §

Återbetalning och ersättning

Beställaren får efter utgången av den tid som föreskrivs i 7 § 1 mom. yrka återbetalning av beloppet av en betalning som inte har överförts och ersättning för försummad betalningsöverföring. Beställarens företag skall betala de belopp som avses i 11 och 12 § till beställaren inom 14 bankdagar efter det att beställaren yrkade det, om inte det belopp som betalningsöverföringen avser under denna tid har krediterats kontot hos mottagarens företag.

14 §

Förmedlande företags ansvar när en betalningsöverföring inte har utförts

Ett förmedlande företag skall erlagga den betalning som skall återbetalas enligt 11 § jämte ränta och kostnader enligt 12 § till det företag som gett betalningsöverföringen i uppdrag åt det förmedlande företaget.

Det som föreskrivs i 1 mom. skall inte tillämpas, om en betalningsöverföring inte har kunnat utföras på grund av att det företag som gett uppdraget har lämnat det förmedlande företaget felaktiga eller bristfälliga uppgifter. Det förmedlande företaget skall dock sträva efter att i mån av möjlighet återbetala beloppet av den betalning som inte har överförts. Det förmedlande företaget har rätt att från beloppet av den betalning som eventuellt skall återbetalas dra av sina specificerade kostnader för återtagandet av betalningen.

15 §

Mottagarens företags ansvar när en betalningsöverföring inte har utförts

Det som föreskrivs i 11—14 § skall inte tillämpas, om ett förmedlande företag som mottagarens företag har valt har försummat att utföra en betalningsöverföring. Härvid skall mottagarens företag kreditera mottagarens konto med beloppet av den betalning som inte har överförts. Om det är fråga om en inrikes betalningsöverföring i utländska

pengar eller en EES-överföring, är företaget dock inte skyldigt att återbetala mera än 12 500 euro eller ett belopp som motsvarar detta.

Bestämmelserna i 1 mom. begränsar inte mottagarens eventuella övriga rättigheter.

16 §

Betalningsöverföring som uteblir av orsaker som beror på beställaren

Det som föreskrivs i 11—15 § tillämpas inte om

1) en betalningsöverföring inte kan utföras på grund av att beställaren har lämnat sitt företag felaktiga eller bristfälliga uppgifter, eller

2) ett förmedlande företag som beställaren uttryckligen har valt har försummat att överföra betalningen.

De företag som har deltagit i betalningsöverföringen skall sträva efter att i mån av möjlighet återbetala beloppet av den betalning som på grund av en i 1 mom. avsedd orsak inte har överförts. Om beställarens företag har återfått det belopp som betalningsöverföringen avser, skall företaget återbetala detta belopp till beställaren. Beställarens företag och övriga företag som deltar i betalningsöverföringen har dock rätt att från beloppet av den betalning som eventuellt skall återbetalas dra av sina specificerade kostnader för återtagandet av betalningen.

4 kap.

Särskilda bestämmelser

17 §

En överförd betalnings giltighet gentemot utomstående

En överförd betalning är giltig gentemot beställarens borgenärer och andra utomstående när mottagarens företag har fått de uppgifter som behövs för att kreditera mottagarens konto med det belopp som betalningsöverföringen avser och

1) det belopp som betalningsöverföringen avser har krediterats kontot hos mottagarens företag, eller

2) de villkor som mottagarens företag har ställt beträffande täckning för betalningsöverföringen annars har uppfyllts.

En överförd betalning är dock alltid giltig gentemot beställarens borgenärer när det belopp som betalningsöverföringen avser har krediterats mottagarens konto.

18 §

Återkallande av betalningsorder

Beställaren har inte rätt att återkalla en betalningsorder efter det att en överförd betalning med stöd av 17 § har blivit giltig gentemot utomstående.

Om en betalningsöverföring genomförs i ett betalningssystem som avses i lagen om vissa villkor vid värdepappers- och valuta-handel samt betalningssystem (588/1997), har beställaren dock inte rätt att återkalla betalningsordern efter det att en part i systemet enligt systemets regler inte längre har rätt att återkalla betalningsordern.

19 §

Tidpunkten vid vilken beställaren befrias från sin prestationsskyldighet gentemot mottagaren

Beställaren skall anses ha uppfyllt sin skyldighet att erlägga det belopp som en betalningsöverföring avser till mottagaren när den överförda betalningen med stöd av 17 § har blivit giltig mot utomstående, om inte annat föreskrivs någon annanstans eller något annat följer av avtal eller rådande praxis mellan beställaren och mottagaren eller av handelsbruk eller annan sedvänja som skall anses vara bindande för beställaren och mottagaren.

20 §

Force majeure

Ett företag som deltar i en betalningsöverföring befrias från sina förpliktelser enligt 4—16 §, om det kan visa att ett uppfyllande av förpliktelserna förhindras av ett osedvanligt eller oförutsägbart hinder som det inte har inflytande över och vars följer det inte har möjlighet att avvärja ens med iakttagande av största möjliga omsorgsfullhet.

Det som föreskrivs i 1 mom. gäller inte förpliktelser som företagen har enligt lagen om förhindrande och utredning av penningtvätt (68/1998).

5 kap.
Ikraftträdande
21 §

På betalningsöverföringar beträffande vilka acceptdagen infaller innan denna lag träder i kraft tillämpas de bestämmelser som gäller vid ikraftträdandet.

Ikraftträdelse- och övergångsbestämmelser

Denna lag träder i kraft den

Helsingfors den 7 maj 1999

Republikens President

MARTTI AHTISAARI

Justitieminister *Johannes Koskinen*